

JAARVERSLAG EXAMENCOMMISSIE

Rotterdam Academy | Studiejaar 2022-2023

Versiebeheer

Versienummer	Status en wijzigingen	Datum
0.1	concept	05-10-2023
0.2	concept, feedback leden examencommissie en externe lezer verwerkt	11-10-2023
1.0	definitief	23-10-2023

Instituut: Rotterdam Academy
Naam voorzitter Examencommissie: Y.W. Wong
Datum: 23 oktober 2023
Status: definitief

Inhoudsopgave

1.	Managementsamenvatting	6
2.	Facilitering en deskundigheid	9
2.1.	Faciliteiten en samenstelling	9
2.2.	Deskundigheid	13
3.	Borgen kwaliteit van tentamens	17
3.1.	Inrichting borging kwaliteit van tentamens	17
3.2.	Plan en control cyclus EC-TC	19
3.3.	Bevindingen borging kwaliteit tentamens	22
3.4.	Plan en control cyclus EC-OM	24
4.	Borging gerealiseerde leerresultaten	27
4.1.	Inrichting borging gerealiseerde leerresultaten	27
4.2.	Bevindingen borging gerealiseerde leerresultaten	30
4.2.1.	Oordeel per opleiding	30
4.2.2.	Externe validering	36
4.3.	Uitgebrachte adviezen en opvolging	38
5.	Borging examens en diplomering	40
5.1.	Examens en diplomering	40
5.2.	Verstreckte getuigschriften	43
6.	Examinatoren	45
6.1.	Aanwijzingsprocedure en profielschetsen	45
6.2.	Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen	47
7.	Studentgerelateerde zaken	50
7.1.	Vrijstellingen	50
7.2.	Beoordeling van programma's KiesOpMaat	51
7.3.	Fraude en onregelmatigheden bij toetsen	51
7.4.	Toetsgerelateerde klachten (tentamenorganisatie)	53
7.5.	Hoorzittingen	54
7.6.	Beroepszaken bij CBE hoorzittingen	55
8.	Vooruitblik en aandachtspunten	58
8.1.	Vooruitblik examencommissie	58
8.2.	Aandachtspunten voor het College van bestuur	60
9.	Bijlagen	62
9.1.	Mandaten aan de toetsborgingscommissie(s)	62
9.2.	Planning & Control-cyclus examencommissie en toetsborgingscommissies	65
9.3.	Noten bij de tekst	67

Managementsamenvatting

1. Managementsamenvatting

De examencommissie is tevreden over de toewijding van zowel haar eigen leden als de leden van de toetsborgingscommissies in de uitvoering van de borgingswerkzaamheden. De examencommissie en toetsborgingscommissies hebben veerkracht getoond te midden van uitdagingen op het gebied van bemensing (uitbreiding), ledenverloop, veranderende curricula en het groeiend aantal te borgen opleidingen. De examencommissie hecht waarde aan continue professionele ontwikkeling van de leden van de borgingscommissies en heeft derhalve een trainingsprogramma opgesteld. De training omvat de borging van programmatisch toetsen, assessment en toetsprogramma.

De examencommissie heeft de toetsborgingscommissies gemandateerd om de toetsing van 21 opleidingen te reviewen. De examencommissie waardeert de verrichte borgingsactiviteiten van de toetsborgingscommissies. De toetsborgingscommissies hebben op consistente wijze de toetsen gereviewd met behulp van goedgekeurde evaluatieformulieren. De werkwijze wordt door de opleidingen positief ontvangen en biedt ruimte voor een constructief gesprek. De toetsreviews zijn grotendeels volgens de planning verlopen, enkele toetsen zijn om diverse redenen niet gereviewd. Er zijn concrete afspraken gemaakt om een efficiëntieslag te maken in aankomend studiejaar. De bevindingen die voortkwamen uit deze toetsreviews zijn gedeeld met de docenten en het opleidingsmanagement waarbij afspraken over de te ondernemen acties zijn vastgelegd. Er kan vastgesteld worden dat over het algemeen de feedback van de toetsborgingscommissies heeft geleid tot meer kwaliteitsbesef en verbeteringen in de toetsen. Overall zijn de validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid en bruikbaarheid van gereviewde toetsen in orde. Uiteraard is er ruimte voor verbeteringen. Enkele aanbevelingen, variërend per opleiding, van de toetsborgingscommissies zijn:

- Het consistent toepassen van voorwaardelijke eisen voor toetsing om oneigenlijk gebruik te voorkomen;
- Het optimaliseren van toetsmatrijzen ter verbetering van de navolbaarheid van de toetsing;
- Het optimaliseren van rubrics voor een meer transparante beoordeling;
- Het versterken van de PDCA-cyclus binnen opleidingen.

De examencommissie onderstreept het belang van voortdurende verbeteringen in toetskwaliteit en de nauwe samenwerking tussen de examencommissie, toetsborgingscommissies en opleidingen om de toetskwaliteit te verhogen en te borgen.

De borging van gerealiseerde leerresultaten wordt door de examencommissie uitgevoerd via een gestructureerd tweejarenplan in een doorlopende Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus. De borging omvat de activiteiten: het aanwijzen van examinatoren, de review van afstudeerhandleidingen en eindwerken, het bijwonen van kalibratiebijeenkomsten en afstudeerzittingen/assessments, en monitorgesprekken met het opleidingsmanagement. De bevindingen en aanbevelingen van de borgingsactiviteiten zijn gedocumenteerd en gedeeld met de afstudeercoördinator en het opleidingsmanagement. De gemaakte afspraken en acties zijn vastgelegd, ook voor toekomstige monitoring. Door middel van

constructieve feedback en samenwerking met de afstudeercoördinator en het opleidingsmanagement kan het eindniveau van de opleidingen jaarlijks geborgd worden en is er ruimte om voortdurende verbeteringen te stimuleren.

Belangrijke aanbevelingen uit de borgingsactiviteiten omvatten, variërend per opleiding:

- Het verbeteren van de relatie tussen competentieprofiel, toetsdekkingsmatrix en beoordelingscriteria;
- Het duidelijker maken van beoordelingscriteria in het beoordelingsformulier;
- Het versterken van externe validering door onder andere de inzet van externe examinatoren bij beoordelingen en het betrekken van werkveldcommissies/verwante Ad-opleidingen bij de validering van eindwerken.

Met betrekking tot de aanwijzing van examinatoren heeft de examencommissie opgemerkt dat het opleidingsmanagement aandacht heeft voor de toetsdeskundigheid van docenten. Gedurende het verslagjaar hebben veel docenten het BKE-traject afgerond. De examencommissie heeft, op grond van haar borgingsactiviteiten, vastgesteld dat het eindniveau is geborgd. Studenten die het toetsprogramma hebben doorlopen, beschikken over de vereiste kennis, inzicht en vaardigheden. Derhalve heeft de examencommissie in dit verslagjaar aan 701 studenten het getuigschrift uitgereikt.

In het komende studiejaar heeft de examencommissie enkele belangrijke uitdagingen op de agenda staan:

- De kwaliteit van de borgingsactiviteiten van de examencommissie en toetsborgingscommissies handhaven door middel van uitbreiding en behoud van bemensing. De inrichting van de examencommissie en toetsborgingscommissies evalueren anticiperend op het aantal te borgen opleidingen en de diversiteit ervan.
- Het besef voor toetskwaliteit van (nieuwe) docenten vergroten. Hoewel het opleidingsmanagement verantwoordelijk is voor de kwaliteit van toetsing, wil de examencommissie vanuit haar borgtaak inspelen op de ontwikkelingen die van belang zijn voor de toetskwaliteit ter bevordering van betrokkenheid en kwaliteitsbewustzijn van docenten.
- De komst van generatieve AI vormt een complexe uitdaging voor de examencommissie en opleidingen. De examencommissie wil samen met de opleidingen onderzoeken wat generatieve AI betekent voor het Ad-onderwijs en hoe de kwaliteit van toetsing in dit tijdperk geborgd blijft.

Kortom, de examencommissie heeft goed zicht op wat goed loopt en waar de aandachtspunten liggen. De uitdagingen voor aankomend studiejaar gaat de examencommissie in goede samenwerking met de toetsborgingscommissies en het opleidingsmanagement oppakken.

Facilitering en deskundigheid

2. Facilitering en deskundigheid

2.1. Faciliteiten en samenstelling

Examencommissie

Conform de benoemingsprocedure¹ is de examencommissie voor het studiejaar 2022–2023 aangesteld voor 2,8 fte (excl. ambtelijk secretaris), bestaande uit de voorzitter met 0,8 fte en vijf leden met 0,4 fte. De examencommissie wordt ondersteund door de ambtelijk secretaris met 0,6 fte. De facilitering is in vergelijking met vorig jaar hetzelfde gebleven. Wel heeft een lid in overleg met de voorzitter besloten de examencommissie te verlaten per februari 2023. De examencommissie heeft gepoogd de vacature in te vullen. Helaas is dat niet meer gelukt en heeft de examencommissie haar werkzaamheden in het laatste half jaar uitgevoerd met 2,4 fte. De taken van het vertrokken lid werden verdeeld over de leden. De behandeling van Osiris Zaken verliep zorgvuldig en binnen de gestelde termijnen. De uitvoering van de borgingswerkzaamheden op eindniveau vroeg wel flexibiliteit van de leden. Het is de leden gelukt om de geplande borgingsactiviteiten grotendeels uit te voeren, zie hoofdstuk 4. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de werkdruk door het wegvallen van 0,4 fte bij de overige leden is toegenomen waardoor de huidige verdeling van werkzaamheden geen structurele oplossing kan zijn.

Samenstelling	Functie	Aanstelling	Datum van toetreding
Mevr. Y.W. Wong	Voorzitter	0,8 fte	01-09-2018
Dhr. J.R.C. Kerstens	Vicevoorzitter en lid CMC, MGT, MIZ, SAM	0,4 fte	01-09-2018
Dhr. J.P. van de Werken	Lid AAC, ACC, OND	0,4 fte	01-09-2018
Mevr. M.B. Toussaint	Lid ICT, IOT, SMT	0,4 fte	01-09-2022
Mevr. J.M.A. Janssen	Lid ALM, PEP, SFD	0,4 fte	01-09-2019
Mevr. C.J. Seijbel	Lid AEN, MAM, AIB, STE	0,4 fte	01-09-2021 (gestopt per 1 februari 2023)
Dhr. K. van Brakel	Extern lid	60 uren	07-01-2019
Mevr. C.L. Avermaete-Mok	Ambtelijk secretaris	0,6 fte	01-09-2020

Inspeland op de groei van het aantal te borgen opleidingen heeft de examencommissie de instituutsdirecteur verzocht om uitbreiding voor het studiejaar 2023–2024. In verband met bezuinigingen binnen het instituut heeft de voormalige directeur hier geen gehoor aangegeven. Tijdens het schrijven van dit jaarverslag heeft de examencommissie haar behoefte nogmaals kenbaar gemaakt bij de nieuwe instituutsdirecteur en groen licht gekregen voor de werving van nieuwe leden (uitbreiding). Daarnaast heeft één lid besloten haar werkzaamheden voor de Hogeschool Rotterdam te stoppen per november 2023. Het wordt voor de examencommissie een grote uitdaging om de commissie volledig te bemensen.

Conform artikel 7.12a lid 3 sub WHW is er een extern lid aangesteld. Hiervoor is 60 uur op jaarbasis beschikbaar gesteld. Het extern lid, afkomstig uit het bedrijfsleven, heeft jarenlang de directiefunctie (CFO) in een internationaal opererende organisatie vervuld, en is nu interim CEO/CFO en bedrijfsadviseur. Daarnaast is het extern lid sinds 2007 betrokken geweest bij de Hogeschool Rotterdam als docent Finance in diverse masterprogramma's van Rotterdam Business School. Het externe lid maakte in studiejaar 2022-2023 deel uit van twee andere examencommissies: Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS) en de Rotterdam Business School (RBS).² Het extern lid is beleidsmatig en inhoudelijk betrokken bij de examencommissie RAc. De inbreng van (externe) expertise wordt door de examencommissie als waardevol en nuttig ervaren.

Omtrent de werkwijze en inrichting van de examencommissie zegt het externe lid het volgende:

Extern lid: "Binnen de examencommissie RAc is sprake van een relatief jong en ambitieus team wat zich binnen een prettige en veilige werkomgeving steeds verder kan professionaliseren. Het team raakt steeds beter op elkaar ingespeeld, waarbij zowel individuele- als team groei duidelijk wordt. De bemensing en werkdruk van het team vraagt aandacht, zeker als het aantal opleidingen zoals het zich nu laat aanzien de komende tijd uitgebreid wordt naar 24. Deze bemensingkwestie in de examencommissie is daarom een aandachtspunt. Gedurende het verslagjaar, maar ook zoals het zich doet aanzien in het komende verslagjaar, was de examencommissie structureel onderbezet, wat de druk op de voorzitter en diverse leden sterk deed toenemen. In combinatie met het steeds toenemende aantal te borgen opleidingen, zou dit op termijn een risico voor de kwaliteit van de borging kunnen vormen. Een en ander heeft ook de aandacht van de instituutdirectie, maar het zou niettemin goed zijn als hiervoor op zeer korte termijn een structurele oplossing komt."²

Toetsborgingscommissie

De examencommissie heeft drie toetsborgingscommissies gemandateerd om de kwaliteit van tentamens te borgen. Naast de 18 Ad-opleidingen van de Rotterdam Academy zijn ook drie Ad-opleidingen van Dordrecht Academy (DAc) ondergebracht bij de examencommissie RAc. Dordrecht Academy (DAc) is een samenwerking van Hogeschool Rotterdam, InHolland en CHE en gestart met de Ad-opleidingen per september 2022. De 21 Ad-opleidingen werden als volgt over de toetsborgingscommissies verdeeld:

Toetsborgingscommissie A		Toetsborgingscommissie B		Toetsborgingscommissie C	
MGT	Management	OND	Ondernemen	AEN	Engineering
CMC	Crossmediale communicatie	ACC	Accountancy	MAM	Maintenance & Mechanics
MIZ	Management in de zorg	ALM	Logistiek management	AIB	Integraal Bouwmanagement
PEP	Pedagogisch Educatief Professional	AAC	Arts & Crafts	ICT	ICT Service management
SFD	Sociaal Financiële dienstverlening	SAM	Sales & Accountmanagement	IOT	Internet of Things.
		LMD	Logistiek Management (DAc)	STE	Smart Technology
				SWD	Software Development
				DAT	Data Analytics
				END	Engineering (DAc)
				IBD	Integraal Bouwmanagement (DAc)

Tabel 2.1 Verdeling toetsborgingscommissies

Aan de hand van een faciliteringsrekenmodel is in kaart gebracht hoeveel uren de toetsborgings-commissies nodig hadden om de toetsen te reviewen binnen een cyclus van twee of drie jaar.³

- Toetsborgingscommissie A heeft 660 uur gekregen om de toetsen van vijf opleidingen in een cyclus van twee jaar te borgen. In eerste instantie was de toekenning van de uren in de PTD niet goed verlopen bij twee leden, deze is vervolgens door de onderwijsmanager gecorrigeerd. De uren zijn verdeeld over de voorzitter (180 uur) en vier leden, waarvan twee leden lid zijn van de examencommissie (linking-pin constructie). De ontvangen uren zijn dankzij de strakke organisatie van de voorzitter en de inzet van de leden in voldoende mate toereikend geweest om de geplande toetsen te reviewen.
- Toetsborgingscommissie B heeft op papier 660 uur gekregen om de toetsen van zes opleidingen te borgen in een twee-jaren cyclus. De uren zijn verdeeld over de voorzitter (180 uur) en vier leden. In de uitvoering van de borgingsactiviteiten is gebleken dat niet alle leden de afgesproken uren hebben ontvangen. Daarnaast heeft de voorzitter van deze commissie aangegeven dat de druk erg hoog is. In de praktijk is ook gebleken dat de ontvangen uren in onvoldoende mate toereikend zijn geweest om alle geplande toetsen te reviewen, enerzijds vanwege ervaren werkdruk en anderzijds vanwege cursusmaterialen die niet (tijdig) zijn aangeleverd waardoor sommige toetsen alsnog in een later stadium zijn gereviewd.
- Toetsborgingscommissie C heeft 775 uren gekregen om tien opleidingen te borgen. De onderwijsmanagers kregen in eerste instantie een tekort van 320 uren niet opgevuld met name door gebrek aan interesse in de werkzaamheden van de toetsborgingscommissie vanuit het docententeam van de IT- en technische opleidingen. De verkregen uren waren onvoldoende toereikend om een borgingscyclus van twee jaar te hanteren. Derhalve heeft de examencommissie in overleg met de onderwijsmanagers ervoor gekozen de toetsen in een cyclus van drie

jaar de revue te laten passeren. Het uitgangspunt van de examencommissie is nog steeds, indien haalbaar, toetsen te laten reviewen binnen twee jaar. De 765 uren zijn verdeeld over vijf leden, waarvan één lid is van de examencommissie. De zittende voorzitter is per september 2022 gestopt en haar taken zijn opgevangen door een lid van de examencommissie voor 60 uur. Helaas heeft dit lid zijn werkzaamheden moeten staken na één onderwijsperiode vanwege gebrek aan facilitering. Vervolgens werden de taken overgenomen door een zittend toetsborgingscommissielid.

In de volgende tabel is weergegeven de facilitering per toetsborgingscommissielid.

Toetsborgingscommissie	Leden	Facilitering (in uren)	Lid sinds
A	Jasper Kerstens	180	september 2017
	Judith Janssen	120	september 2019
	Nitin Shahi	120	september 2017
	Cemile Arioiz	120	september 2020
	Esther Ronkes	120	september 2021
B	Tymon Hommes	120	september 2017
	Charlotte Hermans	180	september 2017
	Emile Meijer	120	september 2019
	Jolande Bosch	80	september 2021
	Jeroen de Wolf	120	september 2019
C	Cees Stolk	249	september 2018
	Myrna Toussaint	166	september 2021
	Johan Walhout	120	september 2018
	Eric Roseboom	120	februari 2022
	Rob Lampe	120	september 2020

2.2. Deskundigheid

Om de wettelijke taken goed uit te oefenen is het belangrijk dat zowel de leden van de examencommissie als van de toetsborgingscommissies meegaan met de onderwijsontwikkelingen binnen Rotterdam Academy, zoals programmatisch toetsen. De examencommissie hecht hier veel waarde aan en heeft een trainingsprogramma opgesteld dat aansluit op de behoefte van de leden en de ontwikkelingen binnen het instituut.⁴ Het programma omvat drie bijeenkomsten van een dagdeel. De volgende onderwerpen die relevant waren voor de examencommissie en toetsborgingscommissies zijn besproken:

- Het borgen van assessments (verdieping)
- Het borgen van programmatisch toetsen (verdieping);
- Het borgen van toetsprogramma (nieuw).

Gedurende deze bijeenkomsten hebben de leden van de commissies meer inzicht gekregen in de borging van bovengenoemde onderwerpen. De betreffende evaluatieformulieren werden in gebruik genomen en gekalibreerd middels een toetsreview. Bij de trainingsbijeenkomst “Borgen toetsprogramma” is een drietal opleidingen uitgenodigd om hun toetsprogramma en de borging ervan te bespreken. Deze sessie werd door de opleidingen positief ontvangen. In de komende jaren zal het toetsprogramma van andere opleidingen worden geborgd conform de meerjarenplanning van de examencommissie.

Verder heeft examencommissielid Myrna Toussaint deelgenomen aan de examencommissietraining aangeboden door de HR Academie. Een drietal leden, Yoke Wai Wong, Jasper Kerstens en Myrna Toussaint heeft deelgenomen aan het congres “Examencommissies onder de loep” en heeft de volgende workshops gevolgd:

- Flexibilisering en de rol van de examencommissie
- Klachten, verzoeken en onregelmatigheden juridisch bekeken
- Borgen van toetskwaliteit

In de volgende tabel is weergegeven welke leden van de examencommissie en toetsborgings-commissies beschikken over, dan wel bezig zijn met het behalen van de basis- of seniorkwalificatie examinering (BKE/SKE).

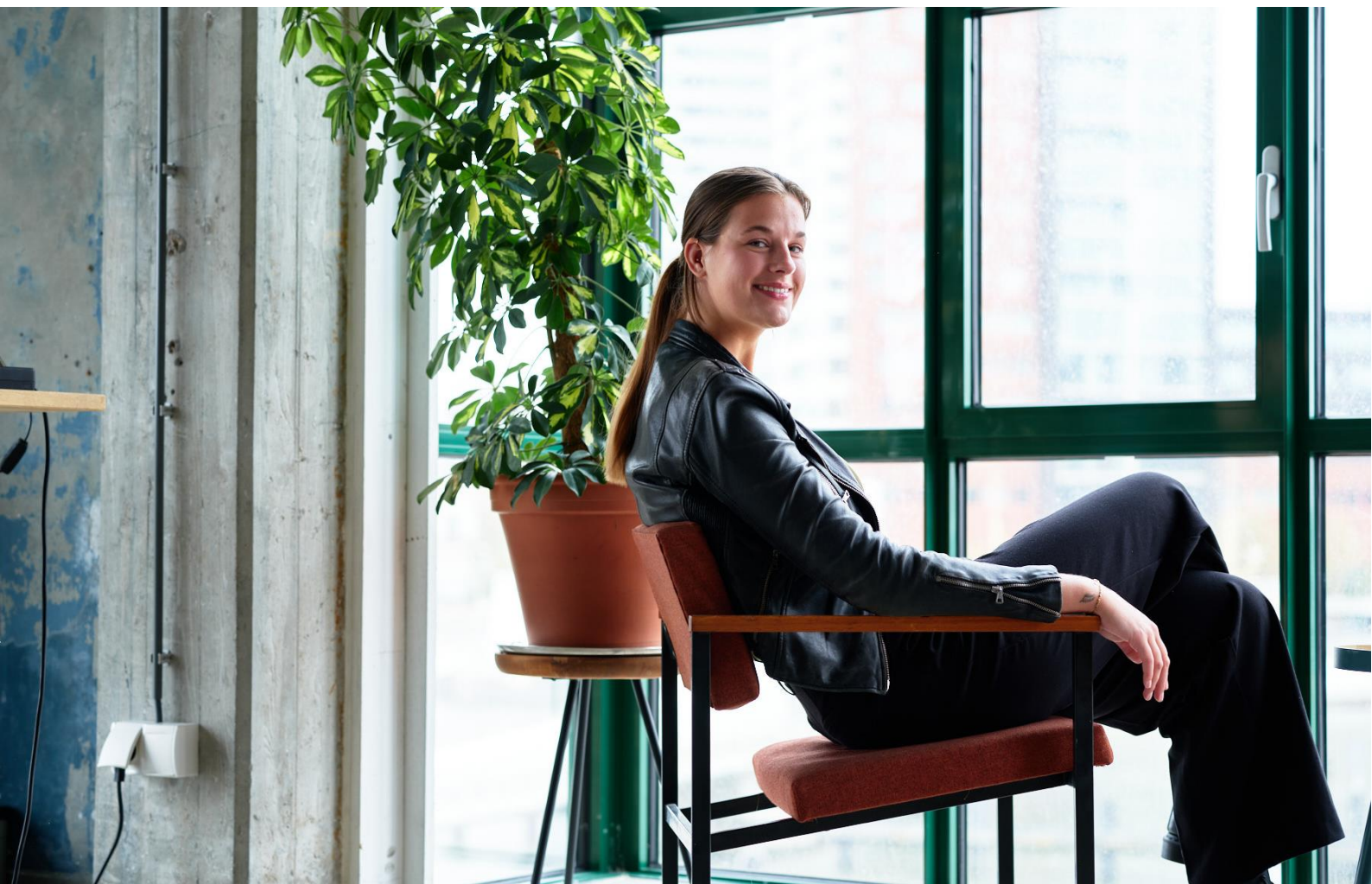
	Leden	BKE	SKE
Examencommissie	Yoke Wai Wong		X
	Jasper Kerstens	X	X
	Jan van de Werken		X
	Myrna Toussaint		X
	Judith Janssen		X
	Klaas van Brakel	X	-
Toetsborgingscommissie A	Jasper Kerstens	X	X
	Judith Janssen		X
	Nitin Shahi	X	Niet afgerond
	Cemile Arioiz		X
	Esther Ronkes	X	i.o.
Toetsborgingscommissie B	Tymon Hommes	i.o.	i.o.
	Charlotte Hermans	X	X
	Emile Meijer	X	-
	Jolande Bosch	X	X
	Jeroen de Wolf	X	-
Toetsborgingscommissie C	Cees Stolk	i.o.	-
	Myrna Toussaint		X
	Johan Walhout	X	-
	Eric Roseboom	i.o.	-
	Rob Lampe	X	-

De examencommissie beschikt over voldoende deskundigheid op het gebied van toetsen en toetsbeleid. Alle leden van de examencommissie hebben jarenlang ervaring als docent/examinator en zijn bijna allen SKE gecertificeerd. Drie van de zes examencommissieleden maken onderdeel uit van een toetsborgingscommissie.

Toetsdeskundigheid toetsborgingscommissieleden

De leden van de toetsborgingscommissies zijn toetsdeskundig en capabel om de borgingsactiviteiten uit te voeren. De meesten hebben jarenlange ervaring als toetsborgingscommissielid en docent/examinator. De meeste leden hebben deelgenomen aan het deskundigheidsbevorderings-traject. Naast de onderwerpen borging van assessment en programmatisch toetsen is ook aandacht besteed aan de regels en richtlijnen bij toetsreviews, constructive alignment op toetsniveau en opleidingsniveau. Er is gekalibreerd n.a.v. een toetsreview van een assessment en programmatisch toetsen aan de hand van een concept evaluatieformulier (inmiddels definitief). Ook is er geoefend met het voeren van een constructief feedbackgesprek. De leden vonden het gesprek tussen de leden van verschillende toetsborgingscommissies erg waardevol. Ook vonden ze het prettig dat ze input hebben kunnen leveren voor de evaluatieformulieren assessment en programmatisch toetsen.

Borgen kwaliteit van tentamens

3. Borgen kwaliteit van tentamens

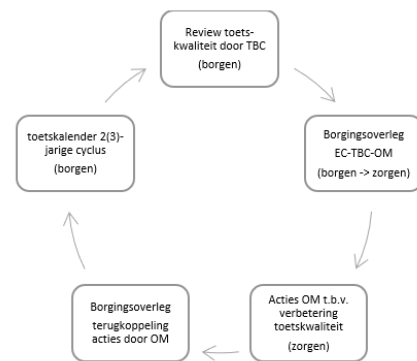
3.1. Inrichting borging kwaliteit van tentamens

Volgens de WHW en de OER is de examencommissie verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de tentamens en examens. Een deel van de daaraan verbonden borgtaken heeft de examencommissie gemandateerd aan drie toetsborgingscommissies, namelijk het borgen van de kwaliteit van toetsing. De toetsborgingscommissies werken onder het mandaat van de examencommissie⁵ en houden zich louter bezig met de borgtaken. Het opleidingsmanagement is verantwoordelijk voor de zorgtaken en de uitvoering ervan is belegd bij de docenten, opleidingscommissies en curriculumcommissies. Bij enkele opleidingen worden de docenten ondersteund in de vorm van een onderwijsdeskundige, previewcommissie of toetsexpertteam. Door het op deze wijze in te richten voldoet de examencommissie aan de aanbeveling van het Platform Voorzitters Examencommissies⁶ om de borg- en zorgtaken te scheiden.

De voorzitters van de toetsborgingscommissies hebben een jaarplan⁷ (werkwijze en toetskalender) opgesteld conform het mandaat en de opdrachtomschrijving van de examencommissie. Bij goedkeuring door de examencommissie werden de borgingswerkzaamheden uitgevoerd. De examencommissie heeft in samenwerking met de voorzitters van de toetsborgingscommissies ervoor gezorgd dat de toetsen op eenduidige wijze zijn gereviewd. Hierbij werden evaluatieformulieren⁸ gebruikt die door de examencommissie zijn goedgekeurd. Deze evaluatieformulieren zijn conform de kwaliteitseisen validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid (transparantie) en bruikbaarheid (doelmatigheid) zoals beschreven in het RAc-toetsbeleid⁹. De toetsen van de leden zelf werden te allen tijde door andere leden gereviewd. De bevindingen van de toetsreviews werden direct teruggekoppeld aan de toetsconstructeur/cursushouder door het ingevulde evaluatieformulier te delen. Vervolgens vond er een feedbackgesprek plaats waarbij de gemaakte afspraken werden vastgelegd in het evaluatieformulier.

De toetskalender is zodanig ingericht dat de toetsen die worden gereviewd altijd reeds zijn afgenomen en het moment van review altijd twee periodes voorafgaand is aan het moment dat deze toetsen weer worden aangeboden. Op deze wijze hebben de toetsborgingscommissies de tijd om de bevindingen met de toetsconstructeur/cursusbeheerder te delen en een kwartaalrapportage op te stellen bestemd voor de examencommissie en het opleidingsmanagement.

De inhoud van de kwartaalrapportage¹⁰ – de bevindingen van de toetskwaliteit van de gereviewde toetsen – wordt besproken in een borgingsoverleg met de examencommissie en het opleidingsmanagement. Het borgingsoverleg met het opleidingsmanagement vindt per kwartaal plaats. De examencommissie bewaakt het proces en geeft sturing aan het gesprek. Naast de bevindingen van de toetsborgingscommissies kwamen onderwerpen aan bod zoals aanwijzing examinatoren en richtlijnen examencommissies. Van het overleg worden notulen en een actielijst¹¹ opgesteld en gedeeld met het opleidingsmanagement. Vervolgens monitort de examencommissie in hoeverre de gemaakte afspraken om de toetsen te verbeteren door het opleidingsmanagement zijn uitgevoerd, zie afbeelding 3.1 ter illustratie.

Afbeelding 3.1 Borgingsprocedure toetsborgingscommissie

De werkwijze van de toetsborgingscommissies werden zowel door de leden van de toetsborgingscommissies als het opleidingsmanagement positief ontvangen. De toetskwaliteit per opleiding is inzichtelijk voor de stakeholders binnen het instituut. Er is ruimte om constructieve gesprekken met elkaar te voeren over de verbetering van de toetskwaliteit. Gezien de planning van de toetsreviews heeft het opleidingsmanagement de tijd om te zorgen dat de ontvangen feedback ook is verwerkt door de toetsconstructeur. Wel moet erbij vermeld worden dat het een tijdrovend proces is waarbij het tijdig uitvoeren van de planning en afspraken een belangrijke rol speelt in het geheel. Ook dit verslagjaar heeft de examencommissie moeten bijsturen vanwege het niet tijdig opleveren van kwartaalrapportages door bepaalde omstandigheden. Enkele omstandigheden zijn beschreven in paragraaf 3.2.

Verder heeft de examencommissie de onderwerpen, benoemd in vorig jaarverslag, bewerkstelligd:

- Deskundigheidsbevordering van de leden van de toetsborgingscommissies middels trainingsbijeenkomsten, zie hoofdstuk 2.2;
- Registerlijst in gebruik nemen ten behoeve van de PDCA. Hiermee is tegemoetgekomen aan aanbeveling 2 van het Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies.¹²
- Selectieprocedure lid toetsborgingscommissie, hiermee is tegemoetgekomen aan aanbeveling 3 van het Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies.

Dit verslagjaar heeft bij enkele opleidingen de interne audit plaatsgevonden. De interne audits werden uitgevoerd door het team Audit, Monitoring en Control (AMC) van de Hogeschool Rotterdam. AMC is zeer te spreken over het borgingmechanisme van de toetsborgingscommissie. Hieronder volgt een aantal citaten van AMC ter illustratie.

AMC: “RAC beschikt over één examencommissie (EC) en drie toetscommissies. Ad Accountancy behoort met zes opleidingen tot toetscommissie (TC) B. In het afgelopen studiejaar heeft de TC door tijdgebrek 56 van de geplande 85 toetsen gereviewd. Dit studiejaar verloopt de planning beter doordat er een efficiencyslag is gemaakt, zoals het eerder opvragen van toetsen waardoor het reviewen hiervan beter verspreid kan worden. De TC heeft een grondige werkwijze waarbij na een schriftelijke review altijd een gesprek met de toetsconstructeur wordt gevoerd. Hierin worden onduidelijkheden over en weer verhelderd. De docenten staan positief tegenover de TC, ze ontvangen graag de resultaten van de review en gaan aan de slag met de verbeterpunten.”¹³

3.2. Plan en control cyclus EC-TC

Verrichte toetsreviews door toetsborgingscommissies

De geplande borgingsactiviteiten en de werkwijze van de toetsborgingscommissies zijn vastgelegd in het jaarplan inclusief de toetskalender.¹⁴ Volgens de planning werden de toetsen inclusief studiehandleiding door de toetscommissieleden opgevraagd en gereviewd. Hiervan werd alleen afgeweken indien dit noodzakelijk was, bijvoorbeeld op verzoek van de examencommissie bij klachten over een toets. De reviews vonden plaats middels een evaluatieformulier zoals vastgesteld door de examencommissie in afstemming met de voorzitters van de toetscommissies. Voor het verslagjaar stonden in totaal 226 toetsen op de planning van de toetsborgingscommissies om gereviewd te worden. Het aantal te reviewen toetsen per borgingscommissie is bepaald op basis van het aantal toetscommissieleden, de tijd die het vergt om een toets te beoordelen en de twee-jaren cyclus die wordt gehanteerd bij het reviewen van het examenprogramma. In totaal zijn er 179 toetsen gereviewd. De bevindingen van de gereviewde toetsen worden door de voorzitters van toetsborgingscommissies per kwartaal vastgelegd in een door de examencommissie voorgeschreven format. De door de toetsborgingscommissies ingevulde kwartaalrapportages vormden het uitgangspunt van het borgingsoverleg met het opleidingsmanagement. In totaal hebben er vier borgingsoverleggen plaatsgevonden met de betreffende toetsborgingscommissie en het opleidingsmanagement. Tevens hebben de toetsborgingscommissies hun bevindingen en gerealiseerde activiteiten vastgelegd in hun jaarverslag aan het einde van het studiejaar.

Toetsborgingscommissie A

Op de toetskalender stonden 76 toetsen om te worden gereviewd waarvan 70 daadwerkelijk zijn gereviewd.¹⁵ Eén toets bleek een afstudeercursus te zijn die door de examencommissie geborgd wordt. Eén cursus bleek een oude cursus te zijn die niet meer is aangeboden. Eén cursus bleek wel te zijn aangeboden maar voor het laatst. De betrokken docent was langdurig afwezig waardoor een review van deze toets niet zinvol bleek. Eén cursus bleek al eerder te zijn gereviewd. Eén cursus bleek nog niet te zijn afgerond en van de laatste cursus zijn de materialen niet aangeleverd. Ook stonden vier toetsprogramma's op de kalender om te worden gereviewd waarvan twee (PEP en MIZ) zijn gereviewd. De toetsprogramma's van twee andere opleidingen (SFD, MGT) hebben niet meer plaatsgevonden vanwege een nieuw curriculum. De toetsprogramma's van deze opleidingen worden in de komende jaren gereviewd.

Toetsborgingscommissie B

Op de toetskalender stonden 78 toetsen gepland waarvan er 50 zijn gereviewd.¹⁶ Het toetsprogramma van Ondernemen is besproken in gesprek met de opleiding. De bevindingen en de daaruit voortvloeiende acties voor de opleiding zijn vastgelegd in een evaluatieformulier. Er zijn toetsen niet gereviewd vanwege het niet (tijdig) aanleveren van de cursusmaterialen door de cursushouder. In sommige gevallen werden (langdurige) ziektegevallen en onderbezetting als reden aangegeven. Verder stonden drie toetsen op de kalender die vorig verslagjaar zijn gereviewd. Acht geplande toetsen van dezelfde opleiding (eindproject met verschillende richtingen) werden niet gereviewd, omdat de wijze van toetsing, studiehandleiding en beoordelingscriteria, betrekking hebben op een eerder gereviewde toets.

Daarnaast had deze commissie aan het begin van het studiejaar te kampen met de afronding van borgingsactiviteiten van voorgaande periode. In afstemming met de examencommissie is besloten om de review van onderwijsperiode 4 alsnog af te ronden. Hierdoor kwam de realisatie van de toetskalender van dit verslagjaar in onderwijsperiode 1 in het geding.

Toetsborgingscommissie C

59 van de 72 voor review geplande toetsen zijn daadwerkelijk gereviewd.¹⁷ Een aantal cursussen is niet gereviewd zonder opgave van redenen. In enkele gevallen is er sprake van incompleet of te laat ontvangen documentatie of miscommunicatie tussen de leden zelf. De examencommissie heeft een cursus van Data Analytics en ICT Servicemanagement gereviewd vanwege programmatisch toetsen. Op deze wijze heeft de examencommissie beter inzicht gekregen in het programmatisch leren en toetsen. De examencommissie heeft samen met een lid van de toetsborgingscommissie het toetsprogramma van IBM en STE doorgelicht middels een gesprek met de opleidingscoördinator, lid curriculumcommissie en opleidingscommissie. De bevindingen en daaruit voortvloeiende acties zijn vastgelegd in een evaluatieformulier.

De toetsborgingscommissies hebben hard gewerkt om de borgingstaken goed te laten verlopen en af te ronden binnen de gestelde tijd. De examencommissie waardeert hun inspanningen om de kwaliteit van toetsing te borgen.

P&C-cyclus toetsborgingscommissie – examencommissie

De voorzitter van de examencommissie heeft in totaal drie formele overleggen gehad met de voorzitters van de toetscommissies. Naast de formele overleggen vonden ook individuele overleggen plaats ingegeven door de behoefte van de toetsborgingscommissies. De voorzitter heeft bijvoorbeeld een overleg bijgewoond van toetsborgingscommissie B waarbij o.a. besproken werd waarom het aantal geplande reviews niet werd gerealiseerd. Tevens werd besproken hoe de commissie efficiënter kan gaan werken, denk bijvoorbeeld aan meerdere toetsonderdelen van een cursus tegelijkertijd reviewen, toetskalender efficiënter opstellen door (vrij) identieke cursussen met verschillende cursuscodes tegelijkertijd te reviewen. De afspraak is dat de toetsborgingscommissie die efficiëntieslag gaat bewerkstellingen voor aankomend studiejaar.

Tevens heeft de voorzitter vele overleggen gehad om de vervangende voorzitter van de toetsborgingscommissie C wegwijs te maken in zijn takenpakket. Deze begeleiding is vrij intensief geweest. Uiteindelijk is er afgesproken dat er voor het nieuwe studiejaar een nieuwe voorzitter wordt gezocht.

In de formele overleggen zijn er afspraken gemaakt om de borgingsactiviteiten van de toetsborgingscommissies te bevorderen.¹⁸ Onderwerpen die o.a. ter sprake kwamen:

- De status van de toetsreviews van de betreffende periodes. De borgingsactiviteiten van de ene commissie verliepen beter dan die van de andere commissie. Er werden ook tips uitgewisseld over hoe de werkwijze en samenwerking verbeterd konden worden.
- Facilitering, werkdruk en interne samenwerking. De toetsborgingscommissie B ervoer werkdruk o.a. omdat één lid niet de afgesproken uren had ontvangen, dit werd uiteindelijk rechtgetrokken. Toetsborgingscommissie C had een aantal knelpunten te overbruggen. Sommige leden konden elkaar agenda-technisch minder goed vinden om de bevindingen met elkaar te kalibreren. De voorzitter van de examencommissie heeft hierover met de betreffende leden gesproken en het opleidingsmanagement op de hoogte gesteld van deze situatie. In goed overleg heeft één lid besloten zijn lidmaatschap te beëindigen per september 2023. Tijdens de begeleiding van de vervangende voorzitter bleek dat sommige leden de tijd onvoldoende goed benutten voor de review. Gezien de omstandigheden en de onvoldoende bezetting van deze commissie heeft de examencommissie in overleg met het management besloten de opleidingen van toetsborgingscommissie C te verdelen over toetsborgingscommissies A en B. De examencommissie heeft met behulp van een faciliteringsrekenmodel in kaart gebracht hoeveel uren er nodig zijn om de toetsen binnen een cyclus van twee/drie jaar gereviewd te krijgen. De afspraak is dat zittende leden extra uren krijgen en dat er nieuwe leden geworven moeten worden.
- Werving- en selectieprocedure¹⁹ toetsborgingscommissie is besproken met de voorzitters. Dit was een actie die in het jaarplan²⁰ van de examencommissie stond.
- Richtlijnen voorwaardelijke eisen, zie hoofdstuk 6.2 voor meer toelichting over de aanleiding van deze richtlijnen. De voorzitters hebben input geleverd alvorens het door de examencommissie wordt vastgelegd en gedeeld met de opleidingen.

- ChatGPT: de examencommissie heeft de toetsborgingscommissies gevraagd aandacht te besteden aan dit onderwerp bij het voeren van een feedbackgesprek. Verder zijn de leden geattendeerd op de Hintpagina over ChatGPT en taalmodellen.

3.3. Bevindingen borging kwaliteit tentamens

Over het geheel genomen zijn de validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid en bruikbaarheid van de gereviewde toetsen door de toetsborgingscommissies in voldoende mate op orde. De examencommissie heeft bij enkele opleidingen, zoals PEP en SFD, aantoonbare verbeteringen in de toetskwaliteit waargenomen. Het gebruik van een duidelijke studiehandleiding en het inzetten van een toetsmatrijs heeft de inzichtelijkheid en validiteit van de toetsen vergroot. Sommige opleidingen kunnen de toetskwaliteit verbeteren door de aanbevolen verbeteringen van de toetsborgingscommissies mee te nemen in de toetscyclus.

De bevindingen en aanbevelingen verschillen per opleiding. De onderstaande adviezen zijn van toepassing op de verbetering van de toetskwaliteit en besproken met het betreffende opleidingsmanagement:²¹

- De toetsborgingscommissies hebben vaak vastgesteld dat bepaalde voorwaarden worden gesteld bij toetsen om aan toetsing te mogen deelnemen, terwijl de toets wel beoordeeld zou kunnen worden als niet aan de voorwaarden is voldaan. Dit leidt in een aantal gevallen tot oneigenlijk gebruik van deze voorwaarden om bijvoorbeeld aanwezigheid bij lessen af te dwingen. De strekking van de notitie is dat een voorwaardelijke eis voor toetsing alleen is toegestaan als de toets niet beoordeeld kan worden als niet aan de voorwaardelijke eis is voldaan.²² Deze richtlijnen zijn via het management gedeeld met de opleidingen. In het komende verslagjaar zullen de toetsreviews aantonen of de opleidingen deze richtlijnen op de juiste manier hebben opgepakt.
- Er wordt wel eens geconstateerd dat de toetsmatrijzen onduidelijk zijn door inconsistent gebruik van verschillende termen (competenties, leeruitkomsten, leerdoelen, beoordelingscriteria etc.) of onduidelijke cijferberekening/cesuur. De begrippen leeruitkomsten en leerdoelen worden wel eens door elkaar gebruikt. De examencommissie heeft sommige opleidingen aangeraden de vertaling van de af te toetsen leerresultaten naar de beoordelingscriteria te versimpelen om de navolgbaarheid te bevorderen.
- Bij enkele opleidingen, zoals bij IBM, is het gebruik van rubrics een punt van aandacht. Door rubrics consistent in te zetten, wordt het beter inzichtelijk hoe de beoordeling tot stand komt. Bovendien moet het gebruik van subjectieve termen in de rubric gepaard gaan met kwalitatieve kalibratiesessies. Bijvoorbeeld bij CMC wordt er goed gekalibreerd, zodat de intersubjectiviteit toeneemt.

- De kwaliteit van RAc keuzecursussen is wederom een punt van aandacht. Het aandachtspunt is dat het toetsmateriaal in onvoldoende mate aanwezig is zoals een toetsmatrijs en een beoordelingsformulier. Er is met het management afgesproken dat alle keuzecursussen worden voorzien van een studiehandleiding met de benodigde informatie. Hiervoor kan de handreiking studiehandleiding²³ gebruikt worden. De reviews van dit studiejaar laten wel vooruitgang zien. De examencommissie heeft echter uit de verslaglegging van de toetsborgingscommissies ook waargenomen dat dit nog niet is opgepakt door alle docenten. De managers werden dringend gevraagd om actie te ondernemen, niet alleen reactief, maar ook proactief.
- De PDCA-cyclus binnen de opleiding is opnieuw een aandachtspunt, met name bij de IT- en technische opleidingen. De examencommissie heeft in vorig verslagjaar dringend geadviseerd de inzet van de 2e lezer (stap 3 van de toetscyclus) en stap 7 van de toetscyclus (toets evalueren en verbeteren) goed te verankeren in het docentteam. Het is nodig om het kwaliteitsbesef binnen het docentteam te vergroten. Het opleidingsmanagement is zich hiervan bewust en maakt kleine stappen in de goede richting. De toetsborgingscommissie C heeft echter in haar verslag aangegeven dat de feedback van de commissie onvoldoende wordt meegenomen om de kwaliteit van de toetsen en de studiehandleidingen te bevorderen.

De examencommissie heeft door gesprekken met de opleidingen MIZ, OND STE en IBM over het toetsprogramma inzicht gekregen in de opbouw van het toetsprogramma en de daarbij gemaakte keuzes. De opleidingen hebben een toetsprogramma dat o.a. goed is afgestemd op de leereffecten van studenten. In samenspraak met de opleidingen worden onderstaande acties uitgevoerd voor het aankomend studiejaar: ²⁴

- Het kritisch bekijken van de gebruikte terminologie en deze consequent toepassen naar ACO en studiehandleidingen (toetsmatrijs) (MIZ – OND).
- Het verbeteren van het leereffect door het werkveld of peerreview beter in te zetten (MIZ – IBM).
- Het verbeteren van het toetsproces en beoordelingsmodellen voor studenten (STE).
- Het bevorderen van de feedbackgeletterdheid van docenten vanwege de visie op toetsing (STE).
- Het updaten van BoKS, opleidingsprofiel en toetsplan en ervoor zorgen dat de wijzigingen consistent zijn doorgevoerd naar ACO, studiehandleiding en beoordeling (OND – IBM).
- Het beter organiseren van de werkveldcommissie (IBM).
- Het structureel toepassen van het vier-ogenprincipe bij toetsconstructie en -beoordeling (afhankelijk van toetsvorm) (IBM).
- Het bespreken van het gebruik en de fraudegevoeligheid van ChatGPT (IBM).

3.4. Plan en control cyclus EC-OM

De examencommissie heeft vier borgingsoverleggen gehad met de toetsborgingscommissie en het opleidingsmanagement. In het eerste borgingsoverleg stonden de kwartaalrapportage van onderwijsperiode 4, het jaarverslag en het jaarplan op de agenda. De andere drie overleggen gingen over de bevindingen van de toetsreviews van de afgelopen periodes. Deze overleggen worden vastgelegd in notulen. De afspraken die zijn gemaakt om de toetskwaliteit te verbeteren, worden vastgelegd in een actielijst (registerlijst). Wanneer een toets nog niet geheel aan de kwaliteitseisen voldoet, is het de verantwoordelijkheid van de docent en het opleidingsmanagement om de feedback te verwerken voordat de toets aangeboden wordt. De examencommissie krijgt een terugkoppeling via de registerlijst die besproken wordt tijdens het borgingsoverleg. Op deze manier kunnen het opleidingsmanagement en de examencommissie de voortgang van de acties in de gaten houden. Het is eerder vastgesteld dat de kwaliteit van de toetsing bij keuzevakken aandacht behoeft. Management heeft onderzocht of docenten voldoende uren krijgen om de kwaliteitsstap te realiseren, ook hebben zij toegezegd hierin stappen te ondernemen. In het komende verslagjaar zal moeten blijken of de gemaakte afspraak is nagekomen.

De mate waarin feedback wordt opgepakt door docenten verschilt per toetsborgingscommissie en opleiding. De toetsborgingscommissies A en B zijn tevreden over de feedbackgesprekken met docenten. In alle gevallen zijn deze gesprekken als positief ervaren. De commissies kunnen uit deze gesprekken opmaken dat docenten zelf bepaalde constatering hebben gedaan en vaak al over de verbeteracties hebben nagedacht. Deze manier van samenwerken helpt om de toetskwaliteit te verbeteren. Toetsborgingscommissie C heeft meer strubbelingen ondervonden in dat opzicht. Uit het gesprek met het opleidingsmanagement blijkt dat de positie van de toetsborgingscommissie C onstandvastig is binnen het IT- en technisch domein. De onstandvastigheid heeft verscheidene (mogelijke) oorzaken. Een aantal docenten ervaart de toetsborgingscommissie als 'toetspolitie'. De feedback van de toetsborgingscommissie wordt door een aantal docenten niet in voldoende mate als constructief ervaren, omdat zij niet geheel goed op de hoogte zijn van de gestelde richtlijnen/ toetskaders. In dergelijke gevallen is het voor sommige leden moeilijk een constructief gesprek te voeren. De stap die nodig is om de toetskwaliteit naar een hoger niveau te tillen, wordt hierdoor onvoldoende gezet.

De examencommissie en het opleidingsmanagement hebben afgesproken dat enerzijds de positie van de toetsborgingscommissie dient te worden versterkt (borgtaak) en anderzijds dat docenten verder moeten werken aan hun deskundigheidsbevordering op het gebied van toetsing (zorgtaak). Een onderwijsadviseur is benaderd om dit project verder vorm te geven. Het doel van dit project is de synergie tussen de toetsborgingscommissie en het docententeam te verbeteren ter verbetering van de toetskwaliteit. De projectleider is verzocht om een plan van aanpak op te stellen waarbij de leden van de toetsborgingscommissie C en de kerndocenten gehoord worden om de probleemgebieden duidelijk in kaart te brengen. Na een eerste inventarisatie heeft de examencommissie uiteindelijk besloten dat het verstandig is om de opleidingen die

behoren tot toetsborgingscommissie C onder te verdelen over de andere toetsborgingscommissies. Dit mede omdat twee leden van de toetsborgingscommissie C zijn gestopt met hun werkzaamheden. De verwachting van de examencommissie is dat nu het IT- en technisch domein zijn ondergebracht in de andere toetsborgingscommissies de dynamiek met betrekking tot toetsreviews zal veranderen en door alle betrokkenen als meer constructief wordt ervaren.

De zorgkant heeft nog stappen gezet in de vorm van een werksessie bij IT-opleidingen onder leiding van een onderwijsadviseur om de studiehandleidingen te verbeteren o.a. aan de hand van de feedback van de toetsborgingscommissie. Bij de technische opleidingen wordt een onderwijsadviseur ingezet bij docenten die hierbij hulp nodig hebben.

Borging gerealiseerde leerresultaten

4. Borging gerealiseerde leerresultaten

4.1. Inrichting borging gerealiseerde leerresultaten

De borging van de kwaliteit van het eindniveau van de opleidingen is één van de hoofdtaken van de examencommissie. Derhalve heeft de examencommissie de borging van de gerealiseerde leerresultaten in eigen beheer. Indien nodig benadert de examencommissie, afhankelijk van de inhoudelijke expertise, de toetsborgingscommissie om een aantal werken op eindniveau te borgen.

De examencommissie werkt met een tweejaren plan²⁶ waarbij de PDCA-cyclus centraal staat. Er worden periodiek diverse borgingsactiviteiten uitgevoerd om de gerealiseerde leerresultaten te onderzoeken. In het ene jaar bekijkt de examencommissie de afstudeerhandleiding en eindwerken, én woont kalibratiesessies en afstudeerzittingen/assessments bij. In het jaar daarop monitort de examencommissie wat de ontwikkelingen zijn en in welke hoedanigheid de verbeteracties zijn doorgevoerd naar aanleiding van de bevindingen van het voorgaande jaar. Verder bepaalt de examencommissie in dat jaar welke borgingsactiviteiten, zoals bijwonen van kalibratiesessie en/of mondelinge zittingen, verder nodig zijn om het eindniveau te kunnen borgen. Op deze wijze krijgt de opleiding voldoende ruimte om zich te ontwikkelen en te verbeteren en kan de examencommissie ieder jaar het eindniveau borgen.

Hieronder wordt beschreven wat de borgingsactiviteiten van de examencommissie zijn:²⁷

- Het aanwijzen van examinatoren op eindkwalificaties conform de daartoe vastgestelde criteria, zie hoofdstuk 6 Examinatoren;
- Het beoordelen van afstudeerhandleidingen en steekproefsgewijs eindwerken op het gerealiseerde eindniveau. In het onderzoek wordt ook het opleidingsprofiel en het toetsplan bekeken, zodat duidelijk is hoe de leerresultaten van de opleidingen zijn vastgelegd. Bij de beoordeling van de kwaliteit van de eindwerken wordt gebruikt gemaakt van een document “borgingsdocument eindniveau”.²⁸ Deze tool biedt de examencommissie de mogelijkheid om een oordeel te vellen over de kwaliteit van het gehele afstudeerprogramma en de onderliggende afstudeeronderdelen. Vervolgens wordt er een feedbackgesprek gevoerd met de afstudeercoördinator en het opleidingsmanagement. De opleiding ontvangt voorafgaand aan het gesprek het ingevulde borgingsdocument. Ter voorbereiding van het gesprek wordt aan de opleiding gevraagd in het document te reageren op de bevindingen van de examencommissie en benodigde acties te formuleren. In het gesprek worden de benodigde verbeteringen besproken en vastgelegd, zodat in het jaar erop gemonitord kan worden in hoeverre de aanpassingen zijn doorgevoerd;
- Het bijwonen van kalibratiebijeenkomst(en). Een lid van de examencommissie is aanwezig bij de kalibratiebijeenkomst(en) van de opleiding. Het examencommissielid bekijkt in hoeverre de beoordelingsprocedure navolgbaar is en welke afspraken er worden gemaakt in gevallen van discrepanties. Indien nodig geeft het lid feedback op het beoordelings- en/of kalibratieproces. De examencommissie krijgt een verslag van

- de kalibratiebijeenkomst van de opleiding. Daarnaast maakt de examencommissie een verslag van haar bevindingen van de kalibratiebijeenkomst;²⁹
- Het bijwonen van afstudeerzittingen/assessments. De examencommissie woont steekproefsgewijs een aantal afstudeerzittingen/assessments per opleiding bij. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van het borgingsdocument “Vastlegging afstudeerzitting/assessment”.³⁰ Er wordt naar het beoordelingsproces gekeken, rekening houdend met de kwaliteitseisen van toetsing en de bevoegdheid van de examinator om eindkwalificaties te beoordelen;
 - Het voeren van een monitorgesprek met de afstudeercoördinator en het opleidingsmanagement. In dit gesprek wordt ingegaan op de afspraken die voorafgaand aan het studiejaar zijn gemaakt met de opleiding naar aanleiding van de bevindingen van de examencommissie. Er wordt gekeken hoe deze afspraken zijn vertaald in concrete aanpassingen in het huidige afstudeerprogramma van de opleiding. Op grond daarvan wordt bepaald welke borgingsactiviteiten nog ondernomen gaan worden. De bevindingen van de monitoring worden vastgelegd in het “Monitordocument eindniveau”.³¹

De bovengenoemde werkwijze en de uitvoering van deze activiteiten werd zowel door Audit, Monitoring en Control (AMC) als door het extern lid zeer goed ontvangen. Hieronder volgt een aantal citaten ter illustratie.

AMC: “De examencommissie heeft in haar verslag monitorgesprek examencommissie Ad-opleiding ACC dd 15-12-2022 beschreven dat het eindniveau voldoende geborgd is en geeft als aandachtspunt het invullen van het beoordelingsdocument mee. Het panel onderstreept dit en ziet ook als verbeterpunt dat de gegeven feedback consistent dient te zijn met het gegeven aantal punten.”³²

“De EC heeft haar borgingstaken ten aanzien van het eindniveau goed vervuld.”³³

Extern lid: “Ook dit academisch jaar heeft de examencommissie RAc zich verder geprofessionaliseerd en gepositioneerd. De examencommissie heeft een systematische aanpak ontwikkeld waarbij de jaarlijkse borging van de dit jaar 21 (volgend jaar 24) AD-opleidingen centraal staat binnen een meerjarenplan, waarbij alle opleidingen periodiek intensief onder de loep worden genomen en dan de volgende periode kunnen worden gemonitord in een doorlopende Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus. Hierdoor kan doorlopend kritisch gekeken worden naar toetskwaliteit waarbij de opleidingen gelegenheid krijgen te (blijven) werken aan kwaliteit terwijl de examencommissie goed de vinger aan de pols kan blijven houden.”³⁴

De examencommissie heeft onderzoek gedaan naar de gerealiseerde leerresultaten van zeventien opleidingen. De opleidingen Data Analytics, Engineering (DAc), Integraal Bouwmanagement (DAc) en Logistiek Management (DAc) hebben net hun eerste studiejaar achter de rug en worden buiten beschouwing gelaten in dit hoofdstuk. De borging van de achttien opleidingen is verdeeld over de examencommissieleden. Iedere opleiding wordt door twee leden van de examencommissie geborgd (vier-ogen principe). De verdeling is opgenomen in de jaarplanning "borging eindniveau". Door het vertrek van een lid in februari heeft de examencommissie opnieuw een verdeling moeten maken. De zittende leden hebben de borgingsactiviteiten, indien de agenda het toelaat, zo goed mogelijk opgepakt.

In de onderstaande tabel is weergegeven welke activiteiten de examencommissie heeft ondernomen om tot een uitspraak over de borging van de gerealiseerde leerresultaten te komen.

Opleiding	Eindwerken + handleiding	Kalibratiesessie	Afstudeerzitting en Assessments	Monitorgesprek	Conclusie borging examencommissie
AAC	ja	ja	ja	-	voldoet
ACC	-	ja	ja	ja	voldoet
CMC	ja	ja	-	-	voldoet
AEN	Ja (beoordelingsformulier)	ja	-	ja	voldoet
IOT	ja (studiehandleiding)	ja	-	ja	voldoet
ICT	ja	ja	-	-	voldoet
AIB	ja	-	-	-	voldoet
ALM	-	ja	-	ja	voldoet
MAM	ja (beoordelingsformulier)	ja	-	ja	voldoet
MGT vlt	ja	ja	-	-	voldoet
MIZ (MGT dlt)	ja	- notulen ontvangen	ja	-	voldoet
OND	ja	ja	ja (Demo Day)	-	voldoet
PEP	ja	ja	-	-	voldoet
SAM	ja	ja	ja	-	voldoet
SFD	ja	ja	ja	-	voldoet
STE	ja (studiehandleiding)	ja	ja	-	voldoet
SWD	ja (studiehandleiding)	-	ja	-	voldoet

Tabel 4.1 Ondernomen activiteiten borging eindniveau

4.2. Bevindingen borging gerealiseerde leerresultaten

In de uitvoering van de eerdergenoemde borgingsactiviteiten heeft de examencommissie het opleidingsprofiel, het toetsplan, de competentiedekkingsmatrix en de afstudeerhandleiding(en) bekeken. Hierdoor heeft de examencommissie goed inzicht in de beoogde leerresultaten van de opleidingen. De bevindingen en aanbevelingen van de examencommissie zijn vastgelegd in het borgings- of monitordocument en gedeeld met de opleiding, veelal toegelicht in een feedbackgesprek. In deze documenten zijn de gemaakte afspraken en de door de opleiding geformuleerde acties vastgelegd, zodat de uitvoering ervan in het jaar daarop gemonitord kan worden. De belangrijkste aanbevelingen van de borgingswerkzaamheden zijn hieronder vermeld. Ook zijn er verslagleggingen gemaakt van de bijgewoonde kalibratiesessies en afstudeerzittingen/assessments.

4.2.1. Oordeel per opleiding

AAC – Arts & Crafts

Het eindniveau van deze opleiding is geborgd. Overall heeft de opleiding het goed voor elkaar. Het opleidingsprofiel en toetsplan vermelden alle benodigde onderdelen. De competentiedekkingsmatrix is in lijn met de verschillende cursushandleidingen. In de cursushandleidingen worden de eindcompetenties geconcretiseerd naar leerdoelen en toetsbare criteria. Door het gebruik van vier- of meer-ogen principes, heldere criteria en goede verslaglegging wordt intersubjectiviteit zoveel mogelijk bevorderd. De kalibratiesessies vinden zeer zorgvuldig plaats. Het team zit op één lijn qua gegeven beoordelingen. De beoordelingen komen zorgvuldig tot stand en het is duidelijk welk niveau van de studenten wordt verwacht.³⁵

ACC – Accountancy

Overall is het eindniveau van de opleiding geborgd. De (inhoudelijke) afstudeercursussen dekken de leeruitkomsten en zijn afgeleid van de competenties van de opleiding. Aan de onderdelen SLC en WCO is door de opleiding hard gewerkt om deze op orde te krijgen. Overall zijn de assessoren in voldoende mate in staat om de assessments op juiste wijze af te nemen, maar soms nog wel een beetje zoekende naar de vorm. In zake de navolgbaarheid van het resultaat bij assessments dient nog wel aandacht te worden gegeven aan het invullen van het beoordelingsdocument. In de notulen van de kalibratiesessie van de opleiding zijn een aantal verbeterpunten opgenomen die voor volgend jaar worden meegenomen.³⁶

CMC – Crossmediale communicatie

De kwaliteit van het eindniveau kan geborgd worden. De opdracht voor het aantonen van het eindniveau is passend. Het beoordelingsformulier geeft inzicht in de manier waarop het oordeel tot stand komt. Bij de beoordeling zijn twee (onafhankelijke) examinatoren betrokken. Er is een docentenhandleiding waarin staat dat de examiner feedback en onderbouwing geeft over hoe het oordeel tot stand komt. De opleiding besteedt aandacht aan de feedbackgeletterdheid van de docenten. Er is een cursus geweest over dit

onderwerp. Het is echter belangrijk om hier aandacht aan te blijven besteden bij de uitvoering. Door jaarlijks het programma te evalueren met het docententeam, de externe beoordelaars en praktijkbegeleiders, neemt de opleiding de kwaliteit van het eindniveau heel serieus. De opleiding geeft een overzicht van de feedback die ze hebben ontvangen en in welke hoedanigheid ze die hebben aangepakt. Bij het afstudeerprogramma is de PDCA-cyclus naar behoren verlopen.

Dit jaar is de deeltijd gestart met een nieuw afstudeerprogramma. De examencommissie heeft een kalibratiesessie bijgewoond waarbij afstemming heeft plaatsgevonden over de tussentijdse beoordeling en het eindbeoordelingsformulier. De eindwerken nieuwe stijl worden meegenomen in de borging voor aankomend studiejaar.³⁷

AEN – Engineering

Het vorige verslagjaar heeft de examencommissie de opleiding gevraagd de aanbevelingen op te pakken. Tijdens het monitorgesprek van dit verslagjaar heeft de examencommissie de verbeterpunten nogmaals besproken met het opleidingsmanagement en de afstudeercoördinator. Op sommige punten zijn er verbeteringen zichtbaar aangebracht. Er is een nieuw beoordelingsformulier dat de vertaalslag van de competenties naar beoordelingscriteria beter navolgbaar maakt. Er is ook beter gedefinieerd waar de lat ligt op een schaal van een voldoende, goed en uitstekend. Er moet meer duidelijkheid komen over het niveauverschil bij de competenties Ontwerpen (AEN niveau 2 – MAM niveau 1) en Beheren (AEN niveau 1 – MAM niveau 2), deze komen niet voldoende tot uiting in de beoordelingscriteria. Bij de volgende borgingsronde zal er gekeken worden hoe het formulier in de praktijk is uitgepakt. De gekozen methode van toetsing heeft meer weg van een toetsvorm Assessment dan van een Opdracht, zoals vermeld in de hogeschoolgids. De examencommissie heeft de opleiding gevraagd dit te corrigeren voor het nieuwe cohort en de examinatoren goed voor te bereiden op deze toetsvorm.³⁸ Het eindniveau kan geborgd worden, waarbij de examencommissie een verbetering heeft geconstateerd in de wijze van beoordeling, maar het is van belang de resterende aanbevelingen op te pakken.

IOT – Internet of Things

Er zijn grote stappen gemaakt. Ten opzichte van het jaar 2021-2022 zijn veel aanpassingen gedaan, zowel inhoudelijk als procedureel. Samenwerking met betrokkenen vanuit de opleiding verloopt prettig. Uit het bijwonen van afstudeerzittingen is gebleken dat het afstudeerproces goed verloopt en de instrumenten werkbaar zijn en juist worden toegepast. Het is goed dat het gehele afstudeerproces komend jaar in het geheel weer wordt bekeken in het kader van de borgingsactiviteiten. Door de (soms grote) aanpassingen is het belangrijk om te bekijken of de verschillende documenten nog consistent zijn en hoe de opleiding de aangepaste instrumenten heeft geëvalueerd. De examencommissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding op de ingeslagen weg zal doorgaan. Op basis van de gevoerde gesprekken en bijgewoende afstudeerzittingen kan de examencommissie concluderen dat de kwaliteit van het eindniveau van de opleiding Ad IoT is geborgd.³⁹

ICT – ICT Service Management

Naar aanleiding van de inhoudelijke borging, de bevindingen en aanbevelingen van de examencommissie, alsmede de reactie van de opleiding is het eindniveau van de opleiding geborgd. Een aantal documenten moet, al dan niet in een "light"-variant, worden opgemaakt en aligned worden in de opleiding. Dit heeft echter geen gevolgen voor de beoordeling van het eindniveau. De toetsborgingscommissie heeft op verzoek van de examencommissie een aantal afstudeerwerken beoordeeld op de navolgbaarheid van het oordeel en de toetsborgingscommissie is daarbij tot het oordeel gekomen dat de resultaten van de beoordeelde werken in voldoende mate navolgbaar zijn.⁴⁰

AIB – Integraal Bouwmanagement

Ook dit jaar zijn er verbeteringen waargenomen. De opleiding is bezig om de werkveldcommissie beter te verankeren binnen de opleiding. Bovendien is er een kalibratiesessie met een gespreksleider geweest om de beoordeling goed af te stemmen. Het afstudeerprogramma bevat verschillende cursussen, waaronder een Proeve van bekwaamheid en een cursus met de richting bouwkunde of civiele techniek. Alle drie de cursussen zijn door de examencommissie bekeken. De examencommissie heeft aanbevolen de navolgbaarheid van de beoordelingsformulieren te verbeteren, zodat direct inzichtelijk is hoe de beoordelingscriteria zijn afgeleid van de af te toetsen competenties. Andere belangrijke aandachtspunten zijn het geven van toelichting op het gegeven oordeel, het gebruik van een bedrijfsadviesformulier en de formalisatie van de externe valideringsactiviteiten. De examencommissie heeft de wijze waarop het ZelCommodel wordt ingezet ter discussie gesteld, ook al is dit conform het domeinprofiel Built Environment 2022. Over het geheel kan het eindniveau geborgd worden.⁴¹

ALM – Logistiek management

Het is voor de examencommissie inzichtelijk op welke wijze de eindkwalificaties zijn afgetoetst. Er wordt veel aandacht besteed aan het afstudeerniveau en het proces rondom het afstuderen. De manier waarop de deeltijdvariant wordt beoordeeld, verschilt van de voltijd. De examencommissie heeft de opleiding erop gewezen dat het niet wenselijk is om hetzelfde beoordelingsformulier (deeltijd) te hanteren voor twee toetsonderdelen (beroepsproduct en assessment). Derhalve is het beoordelingsformulier van het assessment gewijzigd. Er is een aparte kalibratiesessie georganiseerd om de criteria van het assessment goed af te stemmen. De examencommissie heeft n.a.v. de kalibratiesessie de opleiding geadviseerd de numerieke waarden nogmaals onder de loep nemen. Bovendien wordt aanbevolen de gekozen toetsvormen van de deeltijd aan te passen met het oog op de visie van toetsing (integraal beoordelen) van de opleiding. De examencommissie heeft de opleiding opnieuw geadviseerd de werkbaarheid en de analytische aard van de rubric goed te bekijken in verband met de gekozen toetsvisie. De examencommissie heeft de opleiding gevraagd de mogelijkheden voor externe validering, zoals inzet van extern deskundigen en werkveldcommissie, te concretiseren.⁴² Het eindniveau van de opleiding kan geborgd worden.

MAM – Maintenance & Mechanics

De competenties van zowel AEN en MAM zijn gelieerd aan de HBO-engineerings-competenties. In het proces van afstuderen en het beoordelen zit geen verschil tussen deze 2 opleidingen. Daarom zijn de bevindingen en aanbevelingen van AEN identiek aan die van MAM.

Het vorige verslagjaar heeft de examencommissie de opleiding gevraagd een aantal aanbevelingen op te pakken. Tijdens het monitorgesprek van dit verslagjaar heeft de examencommissie de verbeterpunten nogmaals besproken met het opleidingsmanagement en de afstudeercoördinator. Op sommige punten zijn verbeteringen aangebracht. Er is een nieuw beoordelingsformulier dat de vertaalslag van de competenties naar beoordelingscriteria beter navolgbaar maakt. Ook is beter gedefinieerd waar de lat ligt op een schaal van een voldoende, goed en uitstekend. Er moet nog meer duidelijkheid komen over het niveauverschil bij de competenties Ontwerpen (AEN niveau 2 – MAM niveau 1) en Beheren (AEN niveau 1 – MAM niveau 2), deze komen onvoldoende tot uiting in de beoordelingscriteria. Bij de volgende borgingsronde zal gekeken worden hoe het formulier in de praktijk is uitpakkt. De gekozen methode van toetsing heeft meer van een toetsvorm Assessment dan van een Opdracht, zoals vermeld in de hogeschoolgids. De examencommissie heeft de opleiding gevraagd dit te corrigeren voor het nieuwe cohort en de examinatoren goed voor te bereiden op deze toetsvorm. Het eindniveau kan in voldoende mate geborgd worden, waarbij de examencommissie een verbetering heeft geconstateerd in de wijze van beoordeling, maar het is van belang de resterende aanbevelingen op te pakken.³⁸

MGT – Management

Het afstudeerprogramma van de deeltijdopleiding is anders ingericht dan de voltijdopleiding. De opbouw ervan is gelijk aan die van de opleiding Ad Management in de Zorg, echter met de competenties van de opleiding Ad Management en de bijbehorende praktijk. De bevindingen en aanbevelingen beschreven bij de opleiding MIZ gelden ook voor de deeltijdopleiding MGT. Op basis van de uitgevoerde activiteiten is de conclusie dat de af te toetsen competenties op eindniveau bij de deeltijd zijn gerealiseerd, zie MIZ.

Bij de voltijdopleiding zijn de beoogde leerresultaten door de studenten gerealiseerd. Alle cursus-onderdelen bestaan al meerdere jaren bij MGT. Wel zijn er aanscherpingen geweest n.a.v. evaluaties. Bij CDI worden de procedures netjes gevolgd en zit het programma degelijk in elkaar. Zorg blijft het lage rendement bij kans 1. De opleiding deelt deze zorg en heeft al verschillende aanpassingen gedaan. De opleiding zorgt voor goede, uitgebreide kalibratiesessies, zowel voorafgaand aan de cursus als voor het beoordelen. Ook wordt er geëvalueerd. Van alle bijeenkomsten worden notulen gemaakt. Een punt van aandacht is de toepassing van 4-ogenprincipe bij het geven van een go/ no-go op het ontwikkelingsplan. Bij een no-go komt kans 1 voor het assessment te vervallen. Voor het assessment van PDL is vanaf 2022-2023 meer tijd uitgetrokken. Geadviseerd is om voor dit assessment te gaan werken volgens het assessmentbeleid van de RAc. De examencommissie kan op basis van wat zij geconstateerd heeft de kwaliteit van het afstudeerprogramma van de opleiding Ad Management borgen.⁴³

MIZ – Management in de Zorg

Het eindniveau kan in voldoende mate geborgd worden. Over het geheel heeft de opleiding zowel op papier als in de uitvoering het goed voor elkaar. Het opleidingsprofiel en toetsplan vermelden alle benodigde onderdelen. De competentiedekkingsmatrix is in lijn met de verschillende cursushandleidingen. De invulling van de kalibratiesessie is op orde. De beoordelingen komen zorgvuldig tot stand. Afgelopen jaren heeft de opleiding veel aanbevelingen van de examencommissie opgepakt. De PDCA-cyclus wordt door de opleiding goed doorlopen en weet deze ook inzichtelijk te maken. Een openstaande aanbeveling is om bij de vaardigheidscursus de praktijk nog sterker te verankeren door de stakeholders binnen de werkomgeving van de student een actievere rol te geven in de ontwikkeling van een bepaalde vaardigheid. De opleiding heeft aangegeven dit te verwerken in de volgende afstudeerhandleiding.⁴⁴

OND – Ondernemen

Algeheel heeft de opleiding het op papier goed voor elkaar. Het opleidingsprofiel en toetsplan vermelden alle benodigde onderdelen. De competentiedekkingsmatrix is in lijn met de verschillende cursushandleidingen. In de cursushandleidingen worden de eindcompetenties geconcretiseerd naar leerdoelen en toetsbare criteria. Met name bij LAN10 en LAN20 zitten de cursushandleidingen goed in elkaar. Bij LAN20 zal in de uitvoering ook goed moeten worden gekeken naar beoordelingen en kalibraties ter bevordering van de navolgbaarheid en intersubjectiviteit van het gegeven oordeel. Het is aan te bevelen de cursushandleidingen van LAN30 en PI aan te scherpen voor de inzichtelijkheid van de cursus en de toetsing.

De formele kant (cursushandleidingen) kan nog aangescherpt worden. Na het reviewen van de stukken, een inhoudelijke beoordeling van een aantal steekproefsgewijs gekozen afstudeerwerken, het bijwonen van kalibratiesessies en afstudeerzittingen komt de examencommissie tot de conclusie dat het eindniveau van de opleiding in voldoende mate is geborgd.⁴⁵

PEP – Pedagogisch Educatief Professional

Het eindniveau van PEP kan worden geborgd. Inhoudelijk worden alle leeruitkomsten op eindniveau getoetst in twee duidelijk gescheiden cursussen. Meeste aanbevelingen van de examencommissie gaan over de procedures. In het studiejaar 2022-2023 heeft de opleiding een aantal aanpassingen gedaan waardoor de procedures voor alle betrokkenen inzichtelijker en beter werkbaar zijn. De opleiding heeft voor cohort 2022-2024 de 'rollen' weer losgelaten en werkt nu met leeruitkomsten. Consistentie in de verschillende documenten blijft aandachtspunt maar zal hierdoor wel makkelijker te realiseren zijn. De examencommissie heeft enkele kalibratiesessies bijgewoond. Veruit de meeste betrokkenen waren aanwezig. Er is meer inhoudelijk gekalibreerd en daarvan zijn notulen gemaakt zodat afspraken op schrift staan. Door een lid van de toetsborgingscommissie zijn enkele eindwerken bekeken. Er kan worden geconcludeerd dat de bekeken beoordelingen navolgbaar zijn en het toetsborgingscommissielid kan zich vinden in de gegeven oordelen.⁴⁶

SAM – Sales en Accountmanagement

Na beoordeling van de documenten van de opleiding, de afstudeerwerken en het bijwonen van de afstudeerzittingen komt de examencommissie RAC tot het oordeel dat het eindniveau van de opleiding geborgd kan worden. Het is van belang om als opleiding de aansluiting te zoeken met een landelijk opleidingsprofiel, maar de Examencommissie weet dat daaraan gewerkt wordt. Een ander aandachtspunt is externe validering, maar hierbij wordt opgemerkt dat de meeste examinatoren direct afkomstig zijn uit het werkveld, waarmee een directe link tussen opleiding, afstuderen en werkveld wordt gelegd.⁴⁷

SFD – Sociaal Financiële Dienstverlening

Het eindniveau kan worden geborgd. De examencommissie ziet dat er grote verbeteringen zijn doorgevoerd. Praktijkleren 8 is in vergelijking met de vorige intensieve borging veel overzichtelijker en hierdoor kan het aantal te vergeven studiepunten beter verantwoord worden. De manier waarop studenten worden beoordeeld is ook transparanter geworden, maar er is nog wel ruimte voor verbetering. De beoordeling van de eindwerken is consistent en op niveau. De cursus Coaching kan meer verduidelijkt worden. Op advies van de examencommissie heeft de opleiding de VRAAK-criteria bij portfolio's ingezet om te bepalen of de student op mag voor een assessment. Er wordt uitvoerig gekalibreerd, waarbij de examinatoren redelijk op één lijn zitten met elkaar. De assessmentbeoordeling wordt op een zorgvuldige manier uitgevoerd. Wel is het vastleggen van de onderbouwing van het gegeven oordeel een aandachtspunt. In de opleiding zal de werkveldcommissie verder worden ingericht. Het gebruik van externe deskundigen wordt geformaliseerd door de praktijkbegeleider een werkbegeleidingsformulier te laten invullen en studenten te voorzien van advies. Dit geeft de opleiding een goed beeld van hoe het werkveld het niveau van de studenten heeft ervaren.⁴⁸

STE – Smart Technology

De opleiding heeft dit verslagjaar haar eerste lichter afstudeerders. De examencommissie heeft de studiehandleiding bekeken, een kalibratiesessie en afstudeerzittingen bijgewoond. Daarnaast heeft de examencommissie een gesprek met de opleiding gehad over het toetsprogramma, zie hoofdstuk 3. De eindwerken worden in volgend verslagjaar meegenomen in de borging. In de kalibratiesessie zijn aan de hand van het beoordelingsproces en het beoordelingsformulier (rubric) de criteria besproken waarvan de tegenstellingen in de beoordelingen het meest opvielen. Een aanbeveling is het toetsproces en de beoordelingsmodellen beter inzichtelijk te maken voor de student.⁴⁹ Overall kan het eindniveau van de opleiding geborgd worden.

SWD – Software development

Dit verslagjaar heeft de opleiding haar eerste afstudeerders. De examencommissie heeft de studiehandleiding doorgenomen en een aantal assessments bijgewoond. De eindwerken volgen komend studiejaar. Er is een duidelijke opzet van het afstudeertraject. De toetsvormen portfolio en assessment zijn geschikt voor een holistische beoordeling. In een holistische beoordeling is het een uitdaging het oordeel per kerntaak goed te verantwoorden. Er is geen onderliggende rubric die meer houvast biedt. De studenten, die de examencommissie heeft gezien, presteren erg goed en daardoor was de kalibratie vrij eenvoudig. De afstudeercoördinator heeft aangekondigd in het vervolg te gaan kalibreren met het beoordelingsformulier.⁵⁰ Over het algemeen kan het eindniveau van de opleiding geborgd worden.

4.2.2. Externe validering

Bij haar borgingsactiviteiten heeft de examencommissie inzicht gekregen op welke wijze de opleidingen 'vreemde ogen' betrekken in het feitelijke proces van examinering. Deze zijn verwerkt in onderstaande tabel.

Opleiding	Externe deskundige (adviserende rol)	Externe examinerator (beoordelaar)	Werkveld/ hogescholen (screening achteraf)
AAC	X	-	-
ACC	X	-	X
CMC	X	X	-
AEN	X	-	-
IOT	-	-	-
ICT	-	-	X
AIB	X	-	-
ALM	X	-	X
MAM	X	-	-
MGT	-	X	X
MIZ	X	X	X
OND	-	-	X
PEP	X	-	-
SAM	-	-	-
SFD	X	-	X
STE	X	-	-
SWD	-	-	-

Tabel 4.2 Externe validering per opleiding

Externe deskundigen

De externe deskundigen zijn veelal bedrijfsbegeleiders die een adviserende rol vervullen. Het advies dat zij geven, is gericht op de competentieontwikkeling van de student en de meerwaarde van het opgeleverde beroepsproduct. Bij sommige opleidingen wordt gevraagd in welke mate het gerealiseerd ontwerp bruikbaar is voor de organisatie. Ze vullen vaak een formulier in dat studenten gebruiken om te reflecteren op hun ontwikkeling als professional. Er zijn ook opleidingen die de praktijkbegeleider vragen hetzelfde beoordelingsformulier (adviesbeoordeling) in te vullen, dit wordt meegenomen in de eindbeoordeling. Hierbij is van belang dat de examinatoren onderbouwen in hoeverre het

advies van de praktijkbegeleider wordt meegenomen in de eindbeoordeling. Een advies door een externe deskundige waarvan niet inzichtelijk wordt gemaakt hoe het meeweegt in het eindoordeel is onwenselijk. Er zijn ook opleidingen waarbij een externe deskundige aanwezig is bij de afstudeersessies en feedback en feedforward geeft aan de student.

Externe examinatoren

Bij enkele opleidingen worden externe deskundigen ingezet als externe examinatoren. Zij worden aangewezen door de examencommissie op basis van de voordracht van de opleiding. De voordracht gaat gepaard met de verklaring van de externe deskundige⁵¹ en een Curriculum Vitae. De ontvangen informatie wordt getoetst aan het door de examencommissie vastgesteld profiel.⁵² Op grond van de voordracht en nader onderzoek komt de examencommissie tot het besluit de externe deskundige wel of niet aan te wijzen als externe examiner.

Externe validering werkveldcommissie/hogescholen

Iedere opleiding heeft een werkveldcommissie. Er zijn opleidingen die zich richten op het verbeteren van de werkveldcommissie binnen de opleiding. De werkveldcommissie is door een aantal opleidingen gebruikt om eindwerken te valideren. Er zijn ook steeds meer opleidingen die afstemming zoeken met de verwante Ad-opleidingen. Er worden dan afspraken gemaakt om elkaars eindwerken te valideren. De opleidingen hebben aangegeven dat het nog een uitdaging is om een geschikt tijdstip te vinden. Er wordt waarde gehecht aan de validering van eindwerken door aanverwante opleidingen en/of werkveldcommissie, teneinde de inhoudelijke borging van het niveau te waarborgen. Verder zijn er ontwikkelingen gaande waarbij gezamenlijk gewerkt wordt aan landelijk vast te stellen opleidingsprofielen die richtinggevend zijn voor studenten, werkveld en kwaliteitstoetsing door het NVAO. De volgende Ad-(domein)-profielen zijn opgenomen in de profielenbank van de Vereniging Hogescholen:⁵³

- domeinprofiel Ad Business Administration voor de opleiding MGT (2020)
- domeinprofiel Associate degree Commerce voor de opleiding SAM (2020)
- Profiel Ad Ondernemen voor de opleiding OND (2020)
- Domeinprofiel Built Environment Associate degree en bachelor hbo (2022)
- Domeinprofiel Ad Finance voor de opleiding ACC (2023)
- Profiel Ad Pedagogisch Educatief Professionaal (PEP – 2023)
- Profiel Ad Sociaal Financiële Dienstverlening (SFD – 2023)

4.3. Uitgebrachte adviezen en opvolging

De bevindingen van de borgingsactiviteiten zijn teruggekoppeld aan de opleidingen middels het borgingsdocument, de verslaglegging van de kalibratiesessie(s) en/of afstudeerzitting/assessments en het feedbackgesprek/monitorgesprek. De belangrijkste adviezen zijn per opleiding weergegeven in paragraaf 4.2. De meest voorkomende adviezen zijn:

- De relatie tussen het competentieprofiel, de toetsdekkingsmatrix, de afstudeercursussen en de bijbehorende beoordelingscriteria versterken. Het actualiseren van het toetsplan bij wijzigingen in het toetsprogramma is een punt van aandacht;
- De examencommissie ziet dat er meer kalibratiesessies worden georganiseerd en dat de bevindingen worden vastgelegd. Het is raadzaam voor sommige opleidingen de interpretatieverschillen van de beoordelingscriteria inhoudelijk te bespreken, hierover een afspraak te maken en deze vast te leggen;
- De gebruikte rubrics aanscherpen ten behoeve van de navolgbaarheid van het cijfer;
- In het beoordelingsformulier moet de toelichting op het gegeven oordeel duidelijk zijn, zeker bij assessments.
- De externe validering in de opleidingen beter verankeren en inzichtelijk maken wat er met de aanbevelingen wordt gedaan (PDCA). De externe validering met de werkveldcommissie en hogescholen verstevigen op frequente basis. Het verzoek van de examencommissie is dit thema meer expliciet te benoemen in het nieuwe RAc-toetsbeleid en een handreiking te maken waarbij uiteengezet wordt op welke wijze externe validering kan plaatsvinden en hoe deze geformaliseerd dient te worden. Het nieuwe RAc-toetsbeleid laat nog op zich wachten en wederom heeft de examencommissie het onderwerp onder de aandacht gebracht.

Dit jaar worden de bovenstaande adviezen herhaald omdat niet alle adviezen door alle opleidingen in voldoende mate zijn opgepakt. De ene opleiding is sneller in het verwerken van feedback en de andere opleiding heeft meer tijd en aansporing nodig. De betreffende adviezen worden wederom herhaald in de eerstvolgende borgingsronde. De examencommissie vertrouwt erop dat deze adviezen worden opgevolgd door de opleidingen voor de eerstvolgende afstudeerronde.

Borging examens en diplomering

5. Borging examens en diplomering

5.1. Examens en diplomering

Compliance, beleid en validiteit

Ad-opleidingen die binnen de Rotterdam Academy (RAc) en Dordrecht Academy (DAc) worden aangeboden, hebben een duidelijk beroepsperspectief, waarbij het Ad-onderwijs duidelijk is gepositioneerd op niveau vijf. Er zijn beleidstukken beschikbaar, zoals het strategisch beleidsplan 2017-2021, kwaliteitsbeleid, toetsbeleid en Onderzoekende houding op niveau 5. De daar genoemde uitgangspunten vormen de basis voor iedere Ad-opleiding en komen tot uiting in het opleidingsprofiel en toetsplan. Het opleidingsprofiel bevat onder andere de doelgroep, het beroepsprofiel, het competentieprofiel, de onderwijsvisie en de inrichting ervan (standaard 1). Het toetsplan van de opleiding (toetsbeleid bij DAc) bevat o.a. de volgende elementen: de toetsvisie, het toetsprogramma en afstudeerprogramma, de competentiedekkingsmatrix (inclusief eindniveau) en de kwaliteitsborging van toetsing.

Het opleidingsprofiel en het toetsplan worden meegenomen bij de borging van werken op eindniveau.

Op basis van de beleidstukken van het instituut en de opleiding, de borgingsactiviteiten van de toetsborgingscommissies (zie hoofdstuk 3) en de examencommissie (zie hoofdstuk 4) kan er over het geheel geconcludeerd worden dat de studenten die het toetsprogramma hebben doorlopen over de juiste kennis, inzicht en vaardigheden beschikken voor het getuigschrift van hun opleiding. In sommige gevallen heeft de examencommissie een opleiding dringend verzocht het toetsplan aan te passen vanwege wijzigingen in het curriculum. Hoewel een toetsplan niet actueel is, heeft de examencommissie ook in die gevallen voldoende beeld van het toetsprogramma om getuigschriften te ondertekenen en uit te reiken.

Daarnaast heeft de examencommissie vorig verslagjaar en dit verslagjaar het toetsprogramma van een zestal opleidingen gereviewd: CMC, IBM, MIZ, OND, PEP, STE.⁵⁴ De review heeft in samenwerking met de opleiding, met behulp van een evaluatietool, plaatsgevonden.⁵⁵ In een gesprek wordt besproken in hoeverre het toetsprogramma:

- voldoet aan de kwaliteitseisen van het Ad-niveau voldoet en alle opleidingskwalificaties op een evenwichtige manier zijn gedekt;
- een wenselijk effect heeft, door rijke feedback, op het leerproces van de student;
- in overeenstemming is met OER, toetsbeleid en curriculum, inzichtelijk is voor alle betrokkenen waarbij de examinatoren beschikken over voldoende kennis en ervaring om de inhoud van het toetsprogramma ten uitvoer te brengen;
- efficiënt en effectief is georganiseerd en studeerbaar is.

Het gesprek wordt zowel door de examencommissie als de opleiding positief ervaren. De examencommissie krijgt een beter begrip van de samenhang van het toetsprogramma en de keuzes die door de opleiding zijn gemaakt. De opleiding krijgt een beeld van welke onderdelen goed lopen, wat de aandachtspunten zijn ter verbetering van het

toetsprogramma en de operationalisatie ervan. De examencommissie heeft de intentie om in het nieuwe studiejaar vijf andere opleidingen te reviewen. Het proces is echter tijdrovend en derhalve moet er goed gekeken worden naar de haalbaarheid van deze borgingsactiviteit. Het is echter een goede tool voor de opleiding om het toetsprogramma tegen het licht aan te houden met behulp van de evaluatietool met hulpvragen.

In een Landelijk Ad-overleg (LAdO) komen gemeenschappelijke Ad-opleidingen bij elkaar om af te stemmen over een gezamenlijke profilering om tot landelijk herkenbare opleidingen te komen. Deze profilering is richtinggevend voor (aankomende) studenten, werkgevers en kwaliteitstoetsing door de NVAO. Op dit moment zijn de Ad-opleidingen betrokken bij twaalf LAdO's. Zo zijn de nieuwe landelijke profielen en BoKS van SFD, PEP en Social Work vastgesteld in februari 2023.⁵⁶

Getuigschriften

Naast de opleiding Ondernemen en PEP zijn er meerdere opleidingen die een nieuw (aangepast) competentieprofiel hebben naar aanleiding van een nieuw vastgesteld landelijk bachelor-/Ad- domeinprofiel. De volgende opleidingen hebben er reeds op geanticipeerd en starten aankomend studiejaar met nieuwe (geactualiseerde) leerresultaten: Integraal Bouwmanagement, Engineering, Maintenance & Mechanics en Pedagogisch Educatief Professional. Om alle zorgvuldigheid te betrachten aangaande de juistheid van gegevens op de uit te reiken getuigschriften hebben de examencommissie RAc en het hoofd bedrijfsvoering, de functioneel beheerder verzocht Osiris zodanig in te richten dat de juiste leerresultaten gekoppeld kunnen worden aan de juiste examenprogramma's. Dat is echter nog niet mogelijk en het betekent dat de wijzigingen handmatig ingevoerd moesten worden.

Om dit te kunnen realiseren moet de wens breder gedragen worden binnen Hogeschool Rotterdam en moet het ook bij voorkeur voor andere onderwijsinstellingen interessant zijn. Inmiddels is de wens hiervoor bij het Platform Voorzitters Examencommissies (PVE) uitgesproken en wordt deze ook door het platform ondersteund. Dit onderwerp is ook ter sprake gebracht in het overleg met de R6. In de R6 komen voorzitters van de platvormen voor examencommissies van de randstad hogescholen, zoals de Haagse hogeschool en Hogeschool Utrecht, bij elkaar voor kennisdeling en bespreking van gedeelde dilemma's. Zij zullen deze wens neerleggen bij de leverancier via hun functioneel beheer. Ook zij zullen te maken krijgen met actualisaties van de te realiseren leerresultaten.

De ervaring van de examencommissie is dat handmatige aanpassingen zeer foutgevoelig zijn. De examencommissie heeft namelijk meerdere keren de opdracht moeten geven de getuigschriften en diplomasupplementen opnieuw te printen.

Vorig verslagjaar heeft de examencommissie samen met het bedrijfsbureau de inhoud van de getuigschriften en diplomasupplementen van de opleidingen uitgebreid gecontroleerd. Daarbij is gebruik gemaakt van het document "Lijst opleidingsgegevens" dat op Hint te vinden is. Het is een overzicht met gegevens over geregistreerde officiële Nederlandse en Engelse naam van

de opleiding, isatcode, titulatuur, accreditatiedata, e.d. Deze lijst wordt regelmatig geactualiseerd door functioneel beheer. Op basis van de laatste actualisatie kwam de vraag of het gebruik van een aanvulling op een graad, zoals Associate degree of Communication, is toegestaan. In afstemming met juridische zaken is afgesproken om de aanvulling van een graad bij een zestal opleidingen niet meer te gebruiken en te beperken bij de door het instellingsbestuur verleende graad Associate degree.

Proces diplomering

Aan het einde van de maand is er een examenraadsvergadering waarbij studenten, die het gehele examenprogramma hebben afgerond en het diploma hebben aangevraagd, geslaagd verklaard worden. Een coördinator Logistiek van het bedrijfsbureau zorgde ervoor dat de examencommissie de vergaderlijsten per opleiding incl. de bijbehorende studievoortgangsoverzichten ontving ter controle. Op de vergaderlijst stonden namen van studenten die voldeden aan de vereisten, het gemiddelde cijfer, wel of niet (summa) cum laude geslaagd en laatst behaalde resultaat met datum. Na de controle werden de voorgedragen studenten in de vergadering geslaagd verklaard en ondertekende de voorzitter de vergaderlijsten. Deze lijsten werden overgedragen aan de coördinator Logistiek en zij zorgde ervoor dat de getuigschriften werden geprint. De voorzitter en vicevoorzitter van de examencommissie ondertekenden de getuigschriften en vervolgens werden deze klaargelegd voor de diploma-uitreiking.

Bij een feestelijke diploma-uitreiking, aan het begin van het daaropvolgend studiejaar, werden de getuigschriften uitgereikt door de opleidingen middels een afgegeven mandaat van de examencommissie. Zij volgden daarbij het protocol diplomering⁵⁷ opgesteld door de examencommissie. Het protocol omvat o.a. aanwijzingen over wanneer het cijfer van de laatste cursus ingevoerd dient te worden, wat het mandaat inhoudt en op welke aspecten gelet moet worden tijdens de diploma-uitreiking. Verder konden studenten op aangegeven data gedurende het jaar hun diploma ophalen bij de examencommissie.

In het proces kwam het sporadisch voor dat studenten niet tijdig werden voorgedragen terwijl ze wel voldeden aan de vereisten. Na nader onderzoek werden de studenten alsnog geslaagd verklaard mits aantoonbaar was dat het laatste resultaat voor de examenraadsvergadering was ingevoerd.

Een ander aandachtspunt in het proces diplomering is het controleren van de getuigschriften en diplomiasupplementen alvorens te printen zolang handmatige handelingen uitgevoerd moeten worden. De examencommissie gaat met de betrokkenen het proces evalueren en aanscherpen om onnodige onregelmatigheden te voorkomen. Er is afgesproken om een checklist te hanteren waaronder bijzondere gevallen extra aandacht krijgen in het proces. Ook zijn er studenten die geen aanvraag voor een diploma hebben ingediend gecontacteerd. Een groot deel van deze studenten had zich per abuis niet aangemeld voor een diploma. Deze hebben alsnog een aanvraag gedaan zodat ze nog mee konden met de examenraadsvergadering van 31 augustus. Er was één student die niet had gereageerd en deze student werd ook niet geslaagd verklaard. Bij de diploma-uitreiking kwam men erachter dat ze had verondersteld geslaagd te zijn verklaard, zij had haar laatste resultaat eind juni behaald. In het belang van deze student heeft de examencommissie haar alsnog met terugwerkende kracht geslaagd verklaard.

5.2. Verstrekte getuigschriften

In dit verslagjaar heeft de examencommissie in totaal 701 Associate degree getuigschriften mogen verstrekken. Het aantal verstrekte getuigschriften is ten opzichte van vorig verslagjaar lichtelijk gedaald met 5,4%. Gedurende het verslagjaar van september tot en met juli 2023 zijn 456 studenten, zowel hogerejaars studenten als nominale studenten, geslaagd verklaard.

De teller van studenten die veelal na een summerschool 2 (artikel 12 van het opleidings specifieke hoofdstuk) 120 studiepunten hebben behaald, stond op 254. Ten opzichte van vorig verslagjaar heeft 18,7% meer studenten gebruik gemaakt van een extra kans om de totale 120 punten te behalen. De trend van afgelopen jaren is dat studenten een extra kans voor een laatste toets (cursus) nodig hebben om hun diploma te behalen.

Examinatoren

6. Examinatoren

6.1. Aanwijzingsprocedure en profielschetsen

Interne examinatoren

De benoemingsprocedure is vergeleken met vorig jaar niet veel veranderd. Voor de aanwijzing van interne examinatoren, conform vastgesteld profielschets examinatoren,⁵⁸ worden de onderwijsmanagers gevraagd een voordracht te doen middels het format “Voordrachtlijst examinatoren”⁵⁹ waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen een aanwijzing als examinator en als examinator op eindniveau. Het format is aangescherpt om het proces beter te stroomlijnen. De voordrachtlijsten zijn voor een deel ingevuld op basis van de voordracht van vorig studiejaar. Bovendien wordt gecontroleerd of de docenten over een BKE of SKE beschikken. Nadien worden de voordrachtlijsten naar de onderwijsmanagers gestuurd om de lijsten te actualiseren. De examencommissie beslist in de vergadering of de voorgedragen docenten, al dan niet aangewezen kunnen worden als examinator. Het besluit wordt gedeeld met de onderwijsmanager en met het bedrijfsbureau. Alleen aangewezen examinatoren worden in Osiris aan hun cursussen gekoppeld. De aanwijzing als examinator wordt onmiddellijk beëindigd wanneer de docent geen deel meer uitmaakt van het personeel dat belast is met de verzorging van het onderwijs binnen de RAc en DAC. Alle aangewezen examinatoren hebben een aanwijzingsbrief ontvangen.

Een kleine groep docenten is niet aangewezen als examinator. Het zijn veelal docenten die op het moment van aanwijzing geen of onvoldoende onderwijservaring hebben in het hoger onderwijs. Een kleine groep docenten heeft een aanwijzing met toelichting. Zij worden in staat gesteld te beoordelen, echter worden ze uitgesloten van cursus- en toetsontwikkeling. Deze aanwijzing is geldig voor één jaar en gaat gepaard met een supervisiesysteem. De supervisor (aangewezen examinator) stelt de examencommissie, door middel van een voorgeschreven format, op de hoogte van wat er is gedaan in de begeleiding om de kwaliteit van de beoordeling te verbeteren.

Daarnaast is er een groep docenten die afkomstig is uit het werkveld en reeds jaren een kleine aanstelling (0,2 fte) heeft. Van hen wordt niet gevraagd een onderwijsbevoegdheid/BKE te halen. Ook deze groep wordt aangewezen als examinator met toelichting van de onderwijsmanager. Ook deze aanwijzing geldt één jaar.

Een groep docenten die reeds gestart is met BDB/BKE/SKE wordt aangewezen als examinator in opleiding. Deze benoeming geeft de docent dezelfde mogelijkheden als een examinator, met dien verstande dat de examencommissie als voorwaarde stelt dat het gestarte BKE-traject binnen een redelijke termijn wordt afgerond. Als dit niet gebeurt, kan dit gevolgen hebben voor een eventuele herbenoeming.

De grote groep docenten die geheel voldoet aan het profiel is aangewezen als examinator en/of als examinator eindniveau.

In het studiejaar 2021-2022 heeft de examencommissie het management erop gewezen dat de BKE-deadline 31 januari 2023 snel nadert en de examencommissie voornemens is om tegen die tijd alleen docenten aan te wijzen die in bezit zijn van een BKE of SKE. Het management werd gevraagd gepaste acties te ondernemen, zodat docenten die nog niet in bezit zijn van een BKE-certificaat op korte termijn gaan starten met het BKE-traject en zij, die al gestart zijn, gestimuleerd worden om het traject af te ronden. Het management heeft daar, waar tijds technisch haalbaar, gehoor aan gegeven en is onder andere gestart met het traject BKE-in-vijf-dagen. Het betreffende traject is een intensief traject waarbij docenten vijf dagen lang bezig zijn met het BKE-traject. De examencommissie heeft in de aanwijzingsprocedure van 2022-2023 gemerkt dat er veel docenten zijn gestart met het BKE-traject. In de praktijk blijkt dat een aantal docenten meer tijd nodig heeft om het traject af te ronden.

Het platform voorzitters examencommissies (PVE) heeft in november 2022 het standpunt ingenomen dat docenten per 1 september 2023 in het bezit moeten zijn van een BKE (SKE) om aangewezen te worden als examiner, met uitzondering van docenten met een aanstelling van kleiner dan 0,2 fte.⁶⁰ Op basis van het betreffende standpunt is een nieuwe profielschets opgesteld en vastgesteld door het PVE in januari 2023. In de nieuwe profielschets staat beschreven waaraan een externe examiner moet voldoen. De nieuwe profielschets is met het management gedeeld en zal per 1 september 2023 gebruikt worden bij de aanwijzing van examinatoren in het aankomend studiejaar.

Externe examinatoren

De meeste voordrachten zijn pas lopende het studiejaar door de onderwijsmanagers of afstudeercoördinatoren gedaan omdat deze externen over het algemeen pas in het tweede deel van het jaar worden ingezet. Er zijn afwijkende criteria opgesteld, aangezien van deze externen niet verwacht kan worden dat zij voldoen aan dezelfde criteria die gelden voor interne examinatoren. Deze zijn afgeleid van de profielschets externe examinatoren, vastgesteld door de examencommissie in 2022.⁶¹

Bij de voordracht wordt een 'verklaring extern deskundige'⁶² en Curriculum Vitae aangeleverd. In de verklaring staan de benodigde persoonsgegevens en voor welke cursussen zij ingezet zullen worden. Bovendien verklaart de externe dat hij/zij vertrouwelijk zal omgaan met persoonsgegevens en zal deelnemen aan trainingen en/of kalibratiesessies.

Dit jaar heeft de examencommissie alle voorgedragen externe examinatoren aangewezen, van wie een groot deel ook al vorig jaar door de examencommissie is aangewezen. Zij hebben een aanwijzingsbrief van de examencommissie ontvangen. Deze examinatoren zijn ingezet bij de beoordeling van eindwerken van studenten, zoals scripties, stageverslagen, eindpresentaties en assessments. De examencommissie beschouwt de inzet van externen als waardevol omdat op die manier de relevantie van het eindniveau van de opleidingen geborgd wordt vanuit het werkveld.

6.2. Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen

Hogeschool Rotterdam hanteert een toetsbeleid per instituut. In het toetsbeleid van een instituut wordt o.a. de visie op onderwijs en toetsing, de samenhang en opbouw van het toetsprogramma, en de kwaliteitseisen waaraan toetsen aan moeten voldoen omschreven. Iedere opleiding heeft een eigen toetsplan. Het toetsplan is een uitwerking van het opleidingsprofiel en het RAc-toetsbeleid. Hier maakt de opleiding o.a. duidelijk wat haar toetsvisie is en hoe de beoogde leerresultaten worden afgetoetst. In ACO (Aanleveren Cursusinformatie Onderwijs) worden de cursusomschrijvingen van de opleiding vastgesteld en gepubliceerd in Osiris Student. De cursusomschrijvingen omvatten de onderdelen: studiepunten, competenties (leeruitkomsten), leerdoelen, cursusinhoud, toetsvorm, wegingen en aanwezigheidsplicht. De toetsinformatie (toetsmatrijs) in de studiehandleidingen is afgeleid van bovenstaande aspecten. De toetsborgingscommissies en de examencommissie borgen de kwaliteit van de genoemde richtlijnen door middel van hun borgingsactiviteiten en voorzien de opleidingen van adviezen ter aanscherping van het toetskader. In de OER zijn de onderwijsprogramma's van de Rotterdam Academy beschreven.

Afgelopen jaren heeft de examencommissie meerdere richtlijnen en aanwijzingen afgegeven aan examinatoren om de kwaliteit van toetsing en examinering te borgen. Deze regels en richtlijnen vallen binnen de gestelde kaders van Hogeschool Rotterdam.

- Inzageprocedure RAc-breed⁶³
- Aanvraagprocedure in het kader van vrije keuzeruimte⁶⁴
- Cijferwijzigingsprocedure bij grote groepen⁶⁵
- Protocol cijferinvoer⁶⁶
- Protocol Osiriszaak⁶⁷ omtrent advisering examinerator bij vrijstellingen, niet delen van privacygevoelige informatie bij het aanmaken van zaken door docenten, procedure omtrent klachten over een toets (verandering van bevoegdheden).
- Richtlijnen creditpoint toetsen⁶⁸ ten behoeve van het behalen van een cijferpunt van het reguliere tentamen ter vervanging van een bonusregeling.
- Vrije keuzeruimte klassenvertegenwoordiger, RAc-brede handleiding⁶⁹ ten behoeve van de klassenvertegenwoordiging waarbij studiepunten worden gegeven binnen de vrije keuzeruimte van het instituut.

De examencommissie toetst, via het mandaat toetsborgingscommissie, steekproefsgewijs of het toetsbeleid en de door de examencommissie afgegeven richtlijnen worden nageleefd. Alle leden van de toetsborgingscommissies zijn op de hoogte van deze regels en richtlijnen.

Tijdens de behandeling van een aantal (beroeps)zaken is gebleken dat niet alle docenten de RAc-brede inzageprocedure kennen. De inzage voor schriftelijke en digitale toetsen worden centraal vanuit de opleidingen geïnitieerd. Een inzage organiseren bij andere toetsvormen is minder vanzelfsprekend. De examencommissie heeft de docenten geïnformeerd over de procedure. De examencommissie zal aan het begin van het nieuwe studiejaar een meet-up organiseren en dit onderwerp nogmaals onder de aandacht brengen.

Dit verslagjaar heeft de examencommissie een notitie opgesteld met betrekking tot de voorwaardelijke eisen. Bij veel opleidingen worden bij toetsing eisen gesteld die voorwaardelijk zijn voor een beoordeling. Deze voorwaardelijke eisen staan vaak vermeld in de studiehandleiding en op het beoordelingsformulier van de toets. Als aan deze voorwaardelijke eisen niet wordt voldaan, wordt het werk niet beoordeeld. Binnen de RAc worden voorwaardelijke eisen voor toetsing op verschillende manieren gebruikt. Bijvoorbeeld om studentgedrag te sturen door aanwezigheid bij lessen of het maken van huiswerk voorwaardelijk te maken voor beoordeling van de toets. Daar zijn voorwaardelijke eisen voor toetsing niet voor bedoeld. In deze notitie worden richtlijnen gegeven voor het gebruik van voorwaardelijke eisen om op die manier een juiste inzet hiervan te bevorderen.

Het maken van een goede conversietabel bij (grote) curriculumwijzigingen blijft een belangrijk aandachtspunt voor de opleidingen. Sommige opleidingen hebben nu te maken met conversies die niet volledig kloppen of het ontbreken ervan. Het opstellen van een master conversietabel bestaande uit conversies vanaf 2011 tot heden is ook bij het schrijven van dit jaarverslag nog niet afgerond en zou ook niet afgerond kunnen worden. Omdat sommige opleidingen conversie op conversie hebben, is het een complexe klus om het totaalplaatje compleet te krijgen. De examencommissie wordt dan ook benaderd om de complicaties op te lossen die zich voordoen bij meerdere studenten. Soms vroegen studenten om een individuele regeling met advies van studentenzaken. Het management is op de hoogte van deze kwestie en dient in het vervolg zorg te dragen voor een goede conversietabel bij wijzigingen in het curriculum.

Studentgerelateerde zaken

7. Studentgerelateerde zaken

7.1. Vrijstellingen

Bij de beoordeling van vrijstellingsverzoeken wordt het vrijstellingenbeleid toegepast zoals vastgelegd in artikel 4.8 Deel 1 en artikel 7.3 Bijlage 4 Regels en richtlijnen examencommissies van de hogeschoolgids.

Een aanvraag voor een vrijstelling doet de student direct via Osiris Zaak. Bij het verzoek dient de student een beschrijving te leveren van de inhoud (bv. studiehandleiding) van de vrij te stellen cursus, een beschrijving van de inhoud (bv. studiehandleiding) van de cursus op basis waarvan de vrijstelling verleend zou moeten worden en een cijferlijst waaruit blijkt dat de eerder behaalde cursus daadwerkelijk is afgerond. Bovendien wordt er ook een advies van de betrokken docent bij de zaak toegevoegd. Het adviesformulier "Advies aanvraag vrijstellingen" is te downloaden op de Hintpagina van de examencommissie.⁷⁰ De student vult het adviesformulier in en legt dit voor aan de betrokken docent inclusief de bewijsstukken. De docent bekijkt of de vrijstelling al dan niet verleend kan worden en voorziet het adviesformulier van zijn advies en handtekening.

Er wordt door de examencommissie gekeken naar het advies van de docent en het beeld dat daaruit ontstaat, is dat er zorgvuldig gekeken wordt naar de criteria waaraan een vrijstelling moet voldoen. In vrijwel alle gevallen volgt de examencommissie het advies dan ook op.

In artikel 5.1 Deel 1 van de hogeschoolgids staat dat er geen vrijstelling kan worden verleend voor de cursus Basis Nederlands. Deze cursus is verplicht binnen de Rotterdam Academy. Studenten die in de "Vakantieschool" hebben deelgenomen aan de toets van Basis Nederlands en een positief resultaat hebben behaald, kunnen vrijgesteld worden van deze verplichte keuzecursus conform artikel 3.2 Deel 1 van de hogeschoolgids RAc. Zeventien studenten hebben op grond van een positief resultaat een vrijstelling voor Basis Nederlands gekregen.

De examencommissie heeft in het vorige verslagjaar aangegeven dat studenten die de propedeusefase van de opleiding Logistics Engineering of Logistics Management met goed gevolg hebben afgerond, een vrijstelling kunnen krijgen voor het eerste jaar van de opleiding Ad Logistiek Management. Deze studenten kunnen in het tweede leerjaar instromen. De examencommissie heeft nader onderzoek gedaan om te bepalen of de vrijstelling nog steeds gerechtvaardigd is. Het heeft ertoe geleid dat de vrijstellingsregeling onder dezelfde voorwaarden is verlengd met een jaar.⁷¹ Er is één student van Logistics Management die een aanvraag heeft ingediend. Het verzoek werd in eerste instantie afgewezen omdat de student niet voldeed aan de gestelde voorwaarden. De student was op dat moment niet in het bezit van het propedeusegetuigschrift. In een latere fase voldeed de student aan de voorwaarden en werd de vrijstelling alsnog toegekend.

Er zijn 49 vrijstellingsverzoeken in behandeling genomen, waarvan er 44 zijn toegewezen en 1 gedeeltelijk. Van de 44 toegewezen verzoeken zijn er 17 voor de cursus Basis Nederlands. Vergeleken met het vorig verslagjaar is het aantal vrijstellingsverzoeken gedaald met 32%. De daling kan worden verklaard door het feit dat steeds meer opleidingen met grote onderwijseenheden zijn gaan werken. De kenniscursussen, voorheen losse cursussen binnen het curriculum, zijn veelal geïntegreerd in projecten. Ook zijn er opleidingen die de overstap hebben gemaakt naar programmatisch leren en toetsen. De opleidingen die aan de Dordrecht Academy worden aangeboden werken met grote onderwijseenheden waarbij studenten een portfolio opbouwen.

Zoals eerder vermeld in het vorig verslagjaar is de verwachting dat er minder vrijstellingen worden aangevraagd voor de bestaande opleidingen van Rotterdam Academy en Dordrecht Academy.

Aankomend studiejaar start de Ad-opleiding Social Work, wellicht dat er meer vrijstellingen uit die hoek zullen komen vanwege een overstap van de bacheloropleiding naar de Ad.

7.2. Beoordeling van programma's KiesOpMaat

Niet van toepassing in het Ad-onderwijs.

7.3. Fraude en onregelmatigheden bij toetsen

Als er vermoedens zijn van fraude, wordt er een melding door de examinator gedaan bij de examencommissie via Osiris Zaak. Als er een vermoeden is van fraude met een tentamen op locatie, wordt een melding gemaakt, namens de surveillant, door de onderwijsondersteuner. De melding bevat o.a. een proces-verbaal van het tentamen. Het werk dat studenten in Cumlaude inleveren voor beoordeling, dient gecontroleerd te worden door de plagiaatscan. Bij het aanmaken van een inleveropdracht dient de docent de plagiaatscan in te schakelen. In geval van vermeend plagiaatscans worden plagiaatrappporten door examinatoren aangeleverd en wordt er onderbouwd waarom er sprake is van een vermoeden van fraude. Bij het melden van fraudezaken moet de privacy van de studenten in acht worden genomen.

Fraude en onregelmatigheden

In de gevallen van fraude ging het om gedragingen zoals beschreven in artikel 4.11 deel 1 en hoofdstuk 9 Bijlage 4 Regels en richtlijnen examencommissies van de Hogeschoolgids. Daar waar sprake was van plagiaatscans ging het om de verschillende situaties die in ieder geval aangemerkt worden als plagiaatscans zoals beschreven in artikel 9.2 Regels en richtlijnen examencommissies. Bij al deze vormen wordt het de examinator geheel of gedeeltelijk onmogelijk gemaakt om een oordeel te vellen over de af te toetsen kennis, inzicht, vaardigheden of (beroeps)houding.

In een groot aantal gevallen van plagiaat gaat het om studenten die werk hebben overgenomen van medestudenten zowel bij individuele als bij groepsopdrachten. Andere verschijningsvormen van plagiaat waren studenten die gebruik hebben gemaakt van bronnen van derden, waaronder AI (ChatGPT), zonder (correcte) bronvermelding en/of het laten doorgaan als eigen werk of eigen gedachten. Bij de hoorzittingen worden meestal tijdgebrek, persoonlijke omstandigheden en niet op de hoogte zijn van de definities van plagiaat als oorzaak aangedragen.

Naast plagiaat heeft de examencommissie onderzoek gedaan naar fraudemeldingen inzake vervalsing handtekening bedrijfsbegeleider, manipulatie inhoud adviesformulier, manipulatie antwoord op uitwerkingen tentamen bij inzage, deelname digitale toetsen buiten tentamenlokaal en ongeoorloofd gebruik van middelen tijdens het tentamen.

De examencommissie heeft in totaal 101 meldingen van vermeende fraude door examinatoren en medewerkers onderwijsondersteuning (namens surveillant) in behandeling genomen. 97 meldingen kwamen binnen via Osiris Zaak, twee meldingen per mail wegens vermeende fraude bij een RAc-keuzecursus door een student van een ander instituut, één melding per mail wegens vermeende fraude van een student van Dordrecht Academy. Daarnaast heeft de examencommissie het besluit van een andere examencommissie overgenomen naar aanleiding van een fraudezaak gepleegd door een RAc-student bij een keuzecursus van een ander instituut. Het aantal meldingen is met 21,7% gestegen (van 83 naar 101 meldingen). De stijging kan gedeeltelijk verklaard worden door de komst van AI. Ook al is het aantal AI-zaken vooralsnog relatief laag. Het grootste deel van de fraudemeldingen betrof de verschijningsvorm plagiaat. Van de behandelde zaken acht de examencommissie in 76,2% van de gevallen (77 tegenover 24) fraude bewezen. Twee studenten zijn tegen het besluit in beroep gegaan bij het College van beroep voor de examens (Cbe), zie hoofdstuk 7.7 Aantal beroepszaken CBE. Van de 24 niet bewezen fraudegevallen wordt in enkele gevallen het tentamen van de student ongeldig verklaard omdat de kwaliteit van toetsing niet voldoende geborgd kan worden, zoals bij het herhaaldelijk verlaten van het toets scherm in ANS.

In Osiris Zaak is het aantal binnengekomen vermeende fraudezaken dat als onregelmatigheid wordt beschouwd niet goed weergegeven. Er waren twee mogelijke opties bij de besluitvorming: fraude bewezen of niet bewezen. De examencommissie heeft de beheerder van Osiris Zaak verzocht de mogelijkheden uit te breiden met "onregelmatigheden bewezen". Aan het verzoek is gehoor aangegeven. In het verslagjaar 2023-2024 zal de weergave van de soort genomen besluiten beter in cijfers uitgedrukt worden.

Sancties

Wanneer de examencommissie vaststelt dat sprake is van fraude of een onregelmatigheid, kan zij de sanctie(s) opleggen zoals opgenomen in artikel 4.11 Hogeschoolgids of het tentamen ongeldig verklaren conform artikel 4.12 Hogeschoolgids. Bij het vaststellen van de op te leggen sancties heeft de examencommissie de sanctie(s) opgelegd zoals opgenomen in artikel 4.11 van de hogeschoolgids. De examencommissie heeft hiervoor richtlijnen opgesteld.⁷² Deze richtlijnen zijn in overeenstemming met de HR-brede richtlijnen vastgesteld door het Platform Voorzitters Examencommissies.⁷³ De

examencommissie maakte hierbij onderscheid tussen een herstelsanctie en een punitieve sanctie. Bij een herstelsanctie wordt het tentamen ongeldig verklaard. Het resultaat Fraude wordt bij het betreffend (deel)tentamen in Osiris ingevoerd. In geval van een punitieve sanctie wordt de waarschuwing gegeven, die bij recidive, een zwaardere maatregel tot gevolg kan/zal hebben. Verder wordt per geval bekeken of uitsluiting van toetsing van cursussen van toepassing is. Hierbij wordt rekening gehouden met de ernst en de aard van de fraudezaak. Wanneer de examencommissie besloot een punitieve sanctie op te leggen, werd de student uitgesloten van deelname aan tentamens voor ongeveer vier studiepunten. De student werd uitgesloten van alleen de eerste gelegenheid om ervoor te zorgen dat de studeerbaarheid niet in het gedrang komt. Er wordt expliciet in het besluit vermeld dat de student wel mag deelnemen aan de herkansingen van de uitgesloten cursussen. Bij zaken waarbij sprake was van valsheid in geschrifte volgde een zwaardere sanctie waarbij studenten werden uitgesloten voor deelname aan toetsen van drie maanden of een half jaar.

Aandachtspunten

Met de komst van AI (o.a. ChatGPT) is het van cruciaal belang dat opleidingen goed nadenken wat AI (en het gebruik ervan) betekent voor het onderwijs en de toetsing. AI ontwikkelt zich zo snel dat het bijna onmogelijk is om te bewijzen dat het wordt gebruikt. In het belang van de kwaliteit van toetsing is het van belang in gesprek te gaan met de opleidingen over het inzetten van minder AI-gevoelige toetsmethodes en toetsproces. Tijdens een symposium, dat in november 2023 zal plaatsvinden, zullen fraudepreventie en fraudedetectie centraal staan. De opleiding is verantwoordelijk voor goede toetskwaliteit met of zonder kunstmatige intelligentie.

7.4. Toetsgerelateerde klachten (tentamenorganisatie)

Bij een klacht over de inhoud van een toets of de beoordeling daarvan wordt deze niet in behandeling genomen. Studenten kunnen een administratief beroep indienen bij het College van beroep voor de examens (Cbe). In totaal heeft de examencommissie 116 klachten in behandeling genomen, waarvan 9 gevallen via Bureau Klachten en Geschillen zijn binnengekomen. De klachten betroffen met name de omstandigheden waarin tentamens werden afgenomen. Het aantal ontvangen individuele klachten over een toets is met 34,9% (van 96 naar 116) gestegen vergeleken met het vorige verslagjaar. Deze sterke toename is gedeeltelijk te verklaren doordat studenten vaak een klacht over hetzelfde tentamen hebben ingediend via Osiris. Het is opvallend dat dit verslagjaar veel klachten zijn binnengekomen over digitale toetsen. De klachten hadden betrekking op ICT-problemen: niet-functionerende computers en inlogproblemen. Andere veel voorkomende klachten zijn die van studenten die onvoldoende tentamentijd zouden hebben gekregen. In vele gevallen worden deze klachten ongegrond verklaard omdat de administratietijd van tien minuten door de studenten wordt beschouwd als tentamentijd. In enkele gevallen wordt de klacht gegrond verklaard vanwege een niet-verkregen voorziening zoals extra tentamentijd. Er waren ook klachten over het gebruik van hulpmiddelen, zoals een rekenmachine of een formuleblad. Andere klachten hebben betrekking op de

voorwaardelijke eisen bij toetsing, onjuiste cijferinvoer door examiner (na geslaagd verklaring), uitsluiting van toetsing op locatie wegens te laat komen, onvoldoende feedback van examinatoren, niet geslaagd verklaren van een student vanwege ontbrekende keuzecursuspunten, etc.

Van alle 116 ingediende klachten zijn er 68 gegrond verklaard (waarvan acht gedeeltelijk). 48 van de ontvangen klachten zijn ongegrond of niet ontvankelijk verklaard. In geval van gegrondverklaring werden de studenten eerst verwezen naar de herkansing. Bij een onvoldoende resultaat werd een extra kans georganiseerd.

De klachten die gegrond zijn verklaard, hadden vaak betrekking op dezelfde toetsen die in onderwijsperiode 1 en 2 plaatsvonden. Er is in een aantal gevallen besloten dat, als er een extra toetskans moet worden aangeboden, dit moet gelden voor alle studenten uit de studentgroep, ongeacht of zij zelfstandig hierover een klacht hebben ingediend bij de examencommissie. Het ging om een groep studenten die onvolledige tentamentijd heeft gekregen vanwege een chaotische opstart door ICT-problemen (niet-functionerende PC's) en een groep studenten die een verkeerd tentamen heeft gemaakt.

In sommige gevallen hebben opleidingen onregelmatigheden gemeld, waardoor het moeilijk was een goed oordeel te vellen over de kennis, inzicht en vaardigheden van de studenten. Het betrof een tweetal situaties:

- De studenten hadden geen formuleblad ontvangen bij de herkansing; bij eerdere toetsmomenten is een formuleblad verstrekt.
- De studenten hadden een MC-toets gemaakt, waarbij achteraf bleek dat de kwaliteit van de toets niet geborgd kan worden. De toets werd ongeldig verklaard.

In beide gevallen hadden studenten de mogelijkheid de toets opnieuw te maken.

Er is nog steeds aandacht nodig voor de problemen die de digitale toetsen met zich meebrengen. Het gaat vooral om (individuele) problemen met (tussentijds) inloggen, toetsen die vastliepen, toetsen met verkeerde koppelingen en computers die niet naar behoren functioneerden. Dit toont aan dat de digitale toetsen zorgvuldig moeten worden voorbereid door de tentamenorganisatie. Als gevolg van klachten over disfunctionerende computers moet het management onderzoeken of de IT-voorzieningen goed genoeg zijn om de hoeveelheid digitale tentamens aan te kunnen.

7.5. Hoorzittingen

Bij ontvangst van het voorgenomen besluit (verzoek, afwijzen/gedeeltelijk toewijzen) via Osiris Zaak met betrekking tot een klacht over een toets, verzoek tot vrijstelling, individuele (overige) regelingen en 'kans extra of vervroegd' krijgen studenten de gelegenheid om gehoord te worden. Indien ze gehoord willen worden, dienen ze dat aan te geven in het digitale systeem. Als er sprake is van vermeende fraude, worden studenten altijd uitgenodigd voor een hoorzitting.

Er zijn twee examencommissieleden die de hoorzitting via Teams afnemen. De verklaring van de student wordt in het proces-verbaal vastgelegd.⁷⁴ De student leest het proces-

verbaal op het scherm, indien nodig wordt het aangescherpt, en stemt ermee in. Het proces-verbaal wordt in Osiris Zaak gehangen en is zichtbaar voor de student. De examencommissie maakt een definitief besluit, rekening houdend met de verklaring van de student. In een enkel geval werd bij het definitieve besluit van het voorlopig besluit afgeweken. Bij afwezigheid zonder afmelding van de student wordt het definitief besluit conform voorgenomen besluit doorgezet. Als een student zich afmeldt, krijgt de student nog één kans om gehoord te worden. Bij een vermoeden van fraude wordt de student te allen tijde uitgenodigd voor een hoorzitting. Het is voorgekomen dat studenten niet zijn komen opdagen zonder kennisgeving. Deze studenten zijn opnieuw uitgenodigd door de examencommissie om tot een goede besluitvorming te komen. De meesten komen dan ook opdagen. Het is echter ook voorgekomen dat een student niet ingaat op de uitnodiging, dan wordt er een besluit genomen op basis van de informatie die de examencommissie voorhanden heeft.

De examencommissie heeft het afgelopen jaar in totaal 130 hoorzittingen genoteerd. Het is een stijging van 4,8% vergeleken met vorig jaar. 101 van de 130 hoorzittingen hebben betrekking op vermeende fraudezaken. De andere hoorzittingen hadden betrekking op individuele regeling of toetswisseling (3), klachten over een toets (11), overige regelingen (1) en toetskans, extra of vervroegd (15).

De examencommissie heeft veel aandacht voor het schrijven van haar besluiten. Het goed motiveren van de besluitvorming kan het aantal hoorzittingen verminderen, al is het afhankelijk van de hoeveelheid vermeende fraudezaken.

7.6. Beroepszaken bij CBE hoorzittingen

In totaal hebben 19 studenten, zeven meer dan vorig verslagjaar, een beroep ingediend bij het College van beroep voor de examens (Cbe). De stijging is te verklaren doordat er meer studenten in beroep zijn gegaan tegen het besluit van de examinerator. Bij 11 van de 19 zaken gingen studenten in beroep tegen het besluit (beoordeling) van de examinerator. De meest voorkomende aanleidingen van deze beroepszaken zijn onduidelijkheid omtrent totstandkoming van het cijfer en/of onvoldoende feedback volgens de student. Meestal wilde de student een herbeoordeling. Na ontvangst van het beroep heeft de examencommissie samen met de examinerator (verweerder) een gesprek gevoerd met de studenten om te onderzoeken of een minnelijke schikking mogelijk is. Voor het schikkingsgesprek wordt er gekeken of de beoordelingsprocedure (o.a. gebruik beoordelingsformulier, navolgbaarheid van de beoordeling, mogelijkheid tot inzage) op gedegen wijze is gevolgd. De kern van het schikkingsgesprek is vastgelegd in een proces-verbaal. Deze wordt ook voorgelegd aan de student. Indien er geschikt wordt met de student, wordt het schikkingsvoorstel uitgewerkt waarbij beide partijen het dienen te ondertekenen of via mail te bevestigen dat ze akkoord gaan met het voorstel.

Na het gesprek met de examencommissie en examiner(en) hebben vijf studenten ervoor gekozen hun klacht in te trekken. Vijf beroepszaken zijn geschikt door de student een inzage aan te bieden conform de RAc-procedure. Eén beroepszaak is niet geschikt en is vervolgens door het Cbe ongegrond verklaard.

Van de acht beroepszaken tegen het besluit van de examencommissie zijn vier zaken afgesloten middels een schikking. De reden van de schikking is dat er aanvullende informatie door de student is aangedragen die niet bij de examencommissie bekend was. In het onderzoek of een minnelijke schikking mogelijk is, heeft de examencommissie de aanvullende informatie meegenomen in de overweging.

Bij vier zaken was er geen ruimte om te schikken vanuit de examencommissie. Twee studenten hebben het beroep doorgezet. Ten tijde van het schrijven van dit verslag is er nog geen uitspraak van het Cbe. Twee andere studenten hebben na het gesprek met de examencommissie besloten het beroep in te trekken.

Vooruitblik en aandachtspunten

8. Vooruitblik en aandachtspunten

8.1. Vooruitblik examencommissie

De systeemacties voortkomend uit het onderzoeksrapport van voorgaande jaren heeft de examencommissie opgepakt, denk hierbij aan het vertalen van het mandaat toetsborgingscommissie naar een concrete activiteitenplanning (2019-2020 en 2021-2022) en het versterken van de P&C-cyclus tussen examencommissie en opleidingsmanagement (2019-2020). Verder heeft de examencommissie gehoor gegeven aan de systeemactie om de bevindingen en vervolgacties van het opleidingsmanagement vast te leggen zodat er beter zicht is op het doorlopen van de PDCA-cyclus (2020-2021), zie hoofdstuk 3 voor de werkwijze hieromtrent. Twee leden van de examencommissie hebben actief bijgedragen aan het opstellen van een harmoniserende richtlijn inzake fraude en bijbehorende sancties (2020-2021).⁷⁵ Het opstellen van een wervings- en selectieprocedure van leden toetsborgingscommissie (2020-2021) is in dit verslagjaar gerealiseerd en in gebruik genomen.⁷⁶

Het door het PVE vastgestelde format toetsborgingscommissie 2023-2024 is in gebruik genomen, zie systeemactie 3 van het onderzoeksrapport 2021-2022. Vooruitlopend op systeemactie 2 “Centraal faciliteringsrekenmodel toetsborgingscommissie vast laten stellen door het CvB” maakt de examencommissie een aantal jaren gebruik van een rekenmodel.⁷⁷

De examencommissie heeft komend jaar te maken met een aantal uitdagingen:

- De kwaliteit van de borgingsactiviteiten van de examencommissie en toetsborgingscommissies handhaven en, waar nodig, verbeteringen aanbrengen. De inrichting van haar borgingsstelsel verloopt naar tevredenheid, ook de opleidingen zijn tevreden over deze werkwijze. De groei van het aantal te borgen opleidingen zorgt ervoor dat uitbreiding van zowel de examencommissie als toetsborgingscommissies nodig is. In het afgelopen verslagjaar is de werving van de examencommissieleden moeizaam verlopen. De vacature heeft weinig reacties opgeleverd. Het werven van toetsborgingscommissieleden ter vervanging en uitbreiding, is ook een uitdaging gebleken. Tijdens het schrijven van het jaarverslag heeft de examencommissie 1,2 fte tekort. Per 1 november 2023 verlaat één lid de examencommissie (0,4 fte) en daarnaast is er een uitbreiding van 0,8 fte nodig. Toetsborgingscommissie A heeft een tekort van 166 uur en kreeg deze niet opgevuld. Er is een tekort aan 332 uur bij toetsborgingscommissie B, één lid vertrekt per 1 november 2023 (166 uur). De examencommissie zal in overleg met de onderwijsmanagers en directeur onderzoeken hoe dit probleem structureel opgelost kan worden. Het zou spijtig zijn als de kwaliteit van de geleverde borgingsactiviteiten van de afgelopen jaren niet doorgezet kan worden door gebrek aan bemensing. Bovendien moet er gekeken worden of de huidige inrichting van de examencommissie en toetsborgingscommissies bestand is tegen het aantal te borgen opleidingen.

- Het besef voor toetskwaliteit van (nieuwe) docenten vergroten. Het management is verantwoordelijk voor de kwaliteit van toetsing. Desalniettemin wil de examencommissie vanuit haar borgtaak de opleidingen informatie verstrekken die van belang is voor de toetskwaliteit. De examencommissie zal aankomend studiejaar een meet-up organiseren om de volgende vragen/ onderwerpen onder de aandacht te brengen.⁷⁸

- o Wat betekent AI voor het Ad-onderwijs?
- o Kwaliteitsborging doen we samen
- o Wat moet je doen als je denkt dat een student je voor de gek houdt (fraude)?
- o Wat doet de examencommissie voor jou als docent?

Dit meet-up is bedoeld om docenten bewuster te maken van de onderwerpen die aan bod komen. De examencommissie wil ook de diversiteit van haar werkzaamheden onder de aandacht brengen bij de docenten en hen enthousiasmeren voor de commissies. De examencommissie gaat ook met de directeur praten over het kwaliteitsbesef van docenten en het doorlopen van de PDCA-cyclus bij bepaalde opleidingen.

- De examencommissie stelt zichzelf de vraag wat generatieve AI betekent voor het Ad-onderwijs. Het gebruik van AI door studenten is een gegeven. Het verbieden is niet alleen ondoenlijk maar in veel gevallen waarschijnlijk ook niet wenselijk. De schone taak voor de opleiding om over deze kwestie na te denken zowel op de korte als op de lange termijn. Het Platform Voorzitters Examencommissies heeft onlangs hiervoor aandacht gevraagd en de voorzitters handvaten meegegeven om hierover in gesprek te gaan met het opleidingsmanagement. Op korte termijn wordt gekeken naar hoe nu te handelen bij bestaande toetsen.⁷⁹ Op langere termijn wordt gekeken naar alternatieve toetsingsmethodes waarbij het kennen en kunnen van studenten nog steeds geborgd kan worden in het AI-tijdperk. Daarnaast het verzoek aan de opleidingen om zich opnieuw te buigen over waartoe zij opleiden en in welke hoedanigheid AI invloed heeft op kennis en vaardigheden van studenten (BoKS).

8.2. Aandachtspunten voor het College van bestuur

Er is een aantal onderwerpen die de examencommissie onder de aandacht wil brengen van het College van Bestuur:

- Het bespreken van het gebruik van Generative AI binnen de opleidingen met de instituutsdirecteur en de ontwikkelingen hieromtrent te monitoren.
- De examencommissie heeft in hoofdstuk 5 uitgelegd dat er opleidingen zijn die nieuwe (geactualiseerde) leerresultaten hebben. Deze leerresultaten moeten op dit moment handmatig gekoppeld worden aan de juiste examenprogramma's. De foutgevoeligheid maakt het niet wenselijk om de aanpassingen handmatig uit te voeren. Er is een verzoek ingediend bij de leverancier, maar de wens moet breder gedragen worden en ook interessant zijn voor andere onderwijsinstellingen. In de vergadering van september 2022 heeft het PVE haar steun uitgesproken voor dit onderwerp. Er zijn de afgelopen jaren domeinprofielen geactualiseerd en nieuwe landelijke Ad-profielen ontstaan. Dit is een kwestie die speelt of gaat spelen bij andere onderwijsinstellingen. Dit is een oproep aan het CvB om deze kwestie te bespreken met andere onderwijsinstellingen en de wens om automatische koppelingen van de juiste leerresultaten aan de juiste examenprogramma's mogelijk te maken.
- Facilitering en financiering van toetsborgingscommissieleden. De uitvoering van de borgingswerkzaamheden is afhankelijk van de inzet en facilitering vanuit de opleidingen. De examencommissie heeft de afgelopen twee jaar gemerkt dat de bemensing vanuit de opleidingen niet vanzelfsprekend is. Dit kan ertoe leiden dat de uitvoering van de borgingstaak in het geding komt.

Bijlagen

9. Bijlagen

9.1. Mandaten aan de toetsborgingscommissie(s)

Onderwerp

De examencommissie van instituut Rotterdam Academy BESLUIT, gezien artikel 3.2 lid 4 regels en richtlijnen examencommissies (bijlage hogeschoolgids) en gelet op het bepaalde in de handreiking examencommissies 2021, om;

mandaat te verlenen aan de toetsborgingscommissie, voor het borgen van de kwaliteit van toetsing.

Inleiding

Volgens artikel 7.12 lid 2 WHW is de examencommissie het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Op grond van art. 7.12b lid 1a WHW behoort het tot de wettelijke taak van examencommissies de kwaliteit van de tentamens en examens te borgen. Zij kan de taak van het borgen van kwaliteit van toetsing geheel of gedeeltelijk aan een toetscommissie mandateren. De Regels en richtlijnen examencommissies (art. 3.2 lid 4) voorziet in de mogelijkheid een toetscommissie te machtigen de toetspraktijk te onderzoeken.

De examencommissie blijft eindverantwoordelijk en stuurt de toetscommissie aan op grond van gemandateerde taken.

Samenstelling Toetscommissie

Onderstaande leden vormen de toetscommissie(s):

Toetscommissie	Opleidingen	Toetscommissieleden
A	Management (MG) Crossmediale communicatie (CMC) Management in de zorg (MIZ) Pedagogisch Educatief Professional (PEP) Sociaal Financiële dienstverlening (SFD)	Jasper Kerstens (MGT) (vz) Esther Ronkes (CMC) Nitin Shahi (MGT) Judith Janssen (PEP) Cemile Arioiz (SFD)
B	Ondernemen (OND) Accountancy (ACC) Logistiek management (ALM) Arts & Crafts (AAC) Sales & Accountmanagement (SAM) Logistiek management (Dordrecht Academy)	Jeroen de Wolf (OND) Tymon Hommes (ACC) Emile Meijer (ALM) Jolande Bosch (AAC) Charlotte Hermans (ALM)(vz) VAC DA
C	Engineering (AEN) Maintenance & Mechanics (MAM) Integraal Bouwmanagement (IBM) ICT service management (ICT) Internet of Things (IOT)	Rob Lampe (AEN&MAM) Johan Walhout (IBM) Cees Stolk (ICT&IOT&SWD) Myrna Toussaint (ICT) Erik Roseboom (feb)

	Smart Technology (STE) Software development (SWD) Data Analytics (DAT) Engineering (Dordrecht Academy) Integraal Bouwmanagement (Dordrecht Academy)	VAC DA

Mandaat

De Examencommissie besluit om zich te laten bijstaan in de uitoefening van haar wettelijke taak artikel 7.12b lid 1a WHW door een toetscommissie zoals bedoeld in artikel 3.2 lid 4 van de Regels en richtlijnen examencommissies.

De Examencommissie mandateert de toetscommissie de volgende taak uit te voeren:

- a) Het borgen van de kwaliteit van toetsing. De toetscommissie betreft alle binnen de opleiding aanwezige toetsvormen in hun onderzoek.
- b) Het gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken die met de validiteit, betrouwbaarheid en/of inzichtelijkheid van tentamens en examens verband houden. Het rapporteren van de conclusies n.a.v. de uitgevoerde activiteiten aan de examencommissie. Bij voorkeur worden suggesties ter verbetering toegevoegd.

Werkwijze

- De examencommissie vraagt aan de toetscommissie om een concrete activiteitenplanning waarin uiteengezet wordt hoe de komende twee/drie jaar de kwaliteit van de gehele toetsing gecontroleerd wordt. Verder vraagt de examencommissie aan de toetscommissie een planning op voor het lopende cursusjaar, afgeleid van de twee(drie)-jaren-planning. Het streven is om alle toetsen minimaal één keer per twee/drie jaar te controleren.
- In de planning wordt aangegeven welke tentamens het eindniveau toetsen. Deze planning zal door de examencommissie aan het begin van het cursusjaar besproken worden met de toetscommissie. Indien nodig zal de examencommissie de toetscommissie benaderen om een aantal werken op eindniveau te borgen.
- De toetscommissie controleert de toetskwaliteit en het niveau van toetsen door systematisch toetsen te beoordelen met behulp van vooraf vastgestelde analyse- en rapportage-instrumenten/een door haarzelf opgestelde checklist.
- De examencommissie regelt periodiek overleg met de toetscommissie. Onderwerp van overleg is in ieder geval uitvoering van het mandaat (opdrachtomschrijving mandaat), bevindingen en bijsturing, waarbij de activiteitenplanning wordt nageleefd. Ten behoeve van dit overleg stelt de toetscommissie een actueel overzicht op van de planning, de voortgang, de bevindingen en de geadviseerde bijsturing.
- De examencommissie houdt er in ieder geval toezicht op dat de wettelijke, aan de toetscommissie gemandateerde borgingstaken, correct en tijdig worden uitgevoerd. In geval van problemen rond de uitvoering van de gemandateerde borgingstaken, escaleert de examencommissie richting de instituutdirectie en/of

opleidingsmanagement.

- De examencommissie blijft zelf verantwoordelijk voor bijsturen aan het opleidingsmanagement en zal de geboden informatie gebruiken om het opleidingsmanagement te adviseren (PDCA).
- Na ieder overleg tussen de examencommissie en toetscommissie wordt hierover een verslag overlegd en deze verslagen worden getotaliseerd in een jaarverslag. De toetscommissie levert uiterlijk einde studiejaar dit jaarverslag bij de examencommissie.

Dit besluit tot het mandaat toetscommissie voor het studiejaar 2022-2023 wordt vastgesteld ter vergadering van de Examencommissie op 29 juni 2022. Het mandaat wordt verstuurd naar

- voorzitter van toetsborgingscommissie,
- instituutsdirecteur,
- onderwijsmanagers.

Rotterdam, 29 juni 2022

alwaar getekend

Yoke Wai Wong,
voorzitter examencommissie RAC

9.2. Planning & Control-cyclus examencommissie en toetsborgingscommissies

Toetsborgingscommissie = tbcie

Examencommissie = excie

Opleidingsmanagement = om

September 2022	Oktober 2022	November 2022
☐ Vaststellen mandaat tcie door excie ☒ Inleveren jaarplan 2021-2022 tcie (vertraagd) ☒ Inleveren jaarverslag 2020-2021 (vertraagd) ☒ Accorderen jaarplan en jaarverslag tcie door excie ☒ Opstellen richtlijnen voorwaardelijke eisen	☒ Trainingsprogramma tcie en excie opstellen i.s.m. onderwijsadviseur ☒ Borgingsoverleg 1 tcie A,B, C, excie en om - Notulen-actielijst vorige vergadering - Kwartaalrapportage 4 + jaarverslag 2021-2022 - Jaarplan tcie 2022-2023 - PDCA (registerlijst) - Externe validering - Werkproces Osiris Zaak (A)	☒ Inleveren kwartaalrapportage OPI ☒ Voorzittersoverleg 1 excie en tbcie - Notulen-actielijst vorige vergadering - Stand van zaken toetsreviews - Richtlijnen voorwaardelijke eisen - Facilitering tbcie B - Deskundigheidsbevorderingstraject 22-23 ☒ Deskundigheidsbevordering leden tbcie en excie - Borgen assessment - Kalibratie assessment - Bevindingen toetsreview vastleggen - Voeren constructief feedbackgesprek ☒ Borgingsoverleg 2 tcie A, excie en om - Notulen-actielijst vorige vergadering - Kwartaalrapportage 1

December 2022	Januari 2023	Februari 2023
☒ Overleg excie met om tbcie C - Notulen-actielijst vorige vergadering - Kwartaalrapportage 1 - Functionering toetsborgingscommissie - Werving nieuwe leden tbcie	☒ Inleveren kwartaalrapportage OP2 ☒ Deskundigheidsbevordering leden tbcie en excie - Borgen programmatisch toetsen - Kalibratie programmatisch toetsen - Bevindingen toetsreview vastleggen ☒ Voorzittersoverleg 2 excie en tbcie - Notulen-actielijst vorige vergadering - Facilitering, werkdruk en samenwerking - Faciliteringsrekenmodel tbcie	☒ Borgingsoverleg 3 tcie A, B, C, excie en om - Notulen-actielijst vorige vergadering (A,B,C) - Kwartaalrapportage OP1 (B) - Kwartaalrapportage OP2 (A,B,C) - Plagiaat (A) - Vacature examencommissie (A) - Facilitering Tbcie leden (B) - Voorwaardelijke eisen (B) - BKE (B) - Stand van zaken werkwijze tbcie C (C)
Maart 2023	April 2023	Mei 2023
☐ Deskundigheidsbevordering leden tbcie en excie - Borgen toetsprogramma - Voeren dialoog met opleiding op een constructieve wijze over het toetsprogramma van de opleiding - Vastleggen bevindingen dialoog - Formuleren acties gezamenlijk met opleiding - Evaluatie werkbaarheid formulier - Inventariseren behoefte deskundigheidsbevordering 23-24	☒ Inleveren kwartaalrapportage OP3 ☒ Voorzittersoverleg 3 excie en tbcie - Notulen-actielijst vorige vergadering - Stand van zaken toetsreviews betreffende periode - ChatGPT - Jaarplan en jaarverslag 23-24 - Werving- en selectieprocedure RAc	☒ Borgingsoverleg 4 tcie A, B, C, excie en om - Notulen-actielijst vorige vergadering - Kwartaalrapportage 3 - Vooruitblik 2022-2023 (samenstelling en professionalisering tbcie) - Profielschets en wervingsprocedure toetsborgingscommissie - Profielschets examinatoren - Stroomschema ChatGPT (A)
Juni 2022	Juli 2022	Augustus en september 2022
	☒ Vaststellen mandaat tcie door excie	☒ Inleveren jaarverslag tcie incl. kwartaalrapportage 4 ☒ Inleveren jaarplan 202-2022 Tbcie

9.3. Noten bij de tekst

1. Hogeschool Rotterdam (2022). Procedure benoeming leden examencommissie.
2. Brakel, K. van (2023). Bijdrage van extern lid 2022-2023.
3. Examencommissie RAc (2022). Takenverantwoording en urenverantwoording toetsborgingscommissies.
4. Examencommissie RAc (2022). Programma deskundigheidsbevordering tbcie en ec.
5. Examencommissie RAc (2022). Mandaat toetscommissie RAc.
6. PVE (2019). Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies 2019-2020.
7. Toetsborgingscommissies RAc (2022). Jaarplan 2022-2023 toetsborgingscommissie A, toetsborgingscommissie B en toetsborgingscommissie C.
8. Examencommissie RAc (2021). Evaluatieformulieren RAc Opdracht – Schriftelijke toetsen – Assessment – Programmatisch toetsen.
9. Rotterdam Academy (2018). RAc Toetsbeleid. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
10. Examencommissie RAc (2021). Format kwartaalrapportage herziene versie. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
11. Examencommissie RAc (2022). Registerlijst opleidingsmanagent en tbcie A – B – C.
12. PVE (2022). Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies 2021-2022.
13. AMC (2023). Auditrapport Accountancy.
14. Toetsborgingscommissies RAc (2022). Jaarplan 2022-2023 toetsborgingscommissie A, toetsborgingscommissie B en toetsborgingscommissie C.
15. Toetsborgingscommissie A (2023). Jaarverslag toetsborgingscommissie A 2022-2023.
16. Toetsborgingscommissie B (2023). Jaarverslag toetsborgingscommissie B 2022-2023.
17. Toetsborgingscommissie C (2023). Jaarverslag toetsborgingscommissie C 2023-2023.
18. Examencommissie RAc (2022). Notulen voorzittersoverleg excie en tbcie.
19. Examencommissie RAc (2023). Wervings- en selectieprocedure toetsborgingscommissie.
20. Examencommissie RAc (2022). Jaarplan examencommissie 2022-2023.
21. Toetsborgingscommissies RAc (2022). Jaarverslag 2022-2023 toetsborgingscommissie A, toetsborgingscommissie B en toetsborgingscommissie C.
22. Examencommissie RAc (2022). Notitie richtlijnen voorwaardelijke eisen voor toetsing.
23. Examencommissie RAc (2021). Handreiking studiehandleiding.
24. Examencommissie RAc (2023). Evaluatie toetsprogramma MIZ – OND – PEP – STE – IBM.
25. Examencommissie RAc (2022). Opdracht versterking positie toetsborgingscommissie
26. Examencommissie RAc (2022). Jaarplanning borging eindniveau 2022-2023.
27. Examencommissie RAc (2021). Borgingsdocument Ad-opleiding 2021-2022.
28. Examencommissie RAc (2022). Borgingsprocedure examencommissie RAc 2022-2023.
29. Examencommissie RAc (2020). Verslag excie kalibratiebijeenkomst Ad-opleidingen.
30. Examencommissie RAc (2020). Verslag excie afstudeerzittingen - assessments Ad-opleidingen.
31. Examencommissie RAc (2022). Monitordocument eindniveau.
32. AMC (2023). Auditrapport Ad Accountancy.
33. AMC (2023). Auditrapport Ad Pedagogisch Educatief Professional.
34. Brakel, K. van (2023). Bijdrage van extern lid 2022-2023.
35. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument eindniveau AAC. Verslaglegging kalibratiesessie AAC. Verslaglegging afstudeerzittingen AAC.
36. Examencommissie RAc (2023). Monitordocument eindniveau ACC. Verslaglegging kalibratiesessie ACC. Verslaglegging afstudeerzittingen ACC.
37. Examencommissie RAc (2022). Borgingsdocument eindniveau CMC. Verslaglegging kalibraties CMC.

38. Examencommissie RAc (2023). Monitordocument eindniveau AEN-MAM. Verslaglegging AEN-MAM met EC dd 16 maart 2023. Verslaglegging kalibratiesessie AEN-MAM 4 april en 16 mei 2023.
39. Examencommissie RAc (2022). Monitordocument eindniveau IOT. Verslaglegging kalibratiesessie IOT.
40. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument eindniveau ICT. Verslaglegging kalibratiesessie ICT.
41. Examencommissie RAc (2022). Borgingsdocument eindniveau IBM.
42. Examencommissie RAc (2023). Monitordocument eindniveau ALM. Verslaglegging kalibratiesessies ALM.
43. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument eindniveau MGT vlt. Verslaglegging kalibratiesessie MGT vlt.
44. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument MIZ-MGT dlt. Verslaglegging assessments MIZ-MGT dlt.
45. Examencommissie RAc (2023). "Borgingsdocument eindniveau OND. Verslaglegging kalibratiesessies OND. Verslaglegging afstudeerzitting Demo Day.
46. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument PEP. Verslaglegging kalibratiesessies PEP.
47. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument SAM. Verslaglegging kalibratiesessie SAM. Verslaglegging assessments SAM.
48. Examencommissie RAc (2023). Borgingsdocument SFD. Verslaglegging kalibratiesessie SFD. Verslaglegging assessments SFD.
49. Examencommissie RAc (2023). Verslaglegging kalibratiesessie STE. Verslaglegging afstudeerzitting STE.
50. Examencommissie RAc (2023). Verslaglegging afstudeerzitting SWD.
51. RAc examencommissie (2018). Verklaring externe deskundige_01092018.
52. RAc examencommissie (2022). Profiel en procedure externe examiner_29062022.
53. Overlegplatform Associate degree (z.a.).Landelijk Ad-overleg. Geraadpleegd op 29 september 2023 van Landelijk Ad-Overleg – Landelijk Overlegplatform Associate degrees (deassociatedegree.nl)
54. Examencommissie RAc (2023). Evaluatie toetsprogramma MIZ – OND – PEP – STE – IBM.
55. Examencommissie RAc (2023). Evaluatie toetsprogramma met toelichting.
56. Overlegplatform Associate degree (z.a.).Overzicht LAdO's Landelijk Ad dd 27-06-2023. Geraadpleegd op 29 september 2023 van Landelijk Ad-Overleg – Landelijk Overlegplatform Associate degrees (deassociatedegree.nl)
57. Examencommissie RAc (2019). Protocol diplomering.
58. Examencommissie RAc (2022). Procedure en profiel aanwijzing interne examiner 22-23.
59. Examencommissie RAc (2022). Voordracht aanwijzing Interne examinatoren 22-23.
60. PVE (2022). Herziening PVE zienswijze BKE-beleid 08-II-2022.
61. RAc examencommissie (2018). Verklaring externe deskundige_01092018.
62. RAc examencommissie (2022). Profiel en procedure externe examiner_29062022.
63. Examencommissie RAc (2018). Richtlijnen RAc inzageprocedure. Rotterdam : Hogeschool Rotterdam.
64. Examencommissie RAc (2021). Procedure aanvraag vrije keuzepunten.
65. Examencommissie RAc (2019). Formulier groepsmutatie.
66. Examencommissie RAc (2021). Protocol cijferinvoer herziene versie.
67. Examencommissie RAc (2021). Protocol Osiris zaak 06042021.
68. Examencommissie RAc (2021). Richtlijnen creditpint toetsen.
69. Management RAc (2021). Handleiding klassenvertegenwoordigers.
70. Examencommissie RAc (2021). Advies aanvraag vrijstellingen.
71. Examencommissie RAc (2022). Besluit vrijstelling Ad ALM.
72. Examencommissie RAc (2022). Richtlijnen sancties bij fraude RAc.
73. PVE (2023). Richtlijnen sancties bij fraude HR.
74. Examencommissie RAc (2020). Proces-Verbaal hoorzitting.
75. PVE (2022). Status overzicht verplichte acties onderzoeksrapport jaarverslagen.
76. PVE (2023). Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies 21-22.
77. Examencommissie RAc (2022). Takenverantwoording en urenverantwoording

toetsborgingscommissies.

78. Examencommissie RAc (2023). Programma minisymposium.

79. Tim Gerbrands (2023). Samengevat uit: Barend Last, Blended learning in een tijdperk van AI: Hoe maak je jouw onderwijs hufterproof?

